

מהודות 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◀ אחרי - קדושים ▶

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד | התורה מהפכת
החומר לרוח
מילוא החדת"א

יב | מסירות נפש למצוות
נצוץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

זא | הטעם שהמתפלל בעד
חבירו - נענה תחילה
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילוא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

ה... חלילה | גְּדֹל מַעֲלַת 'מַאֲרֵי דְחוּשְׁבָנָא' א
 א... דְּרָף פְּקוּדֵיךְ | עֵינֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים - תְּשׁוּקַת הָאָדָם לְהִתְכַּלֵּל בְּבוֹרָאוֹ א
 א... תּוֹלְדַת אָדָם | לֹא יֵאָהֵב אֶת חֲבֵרוֹ מִמַּחְמַת מַעֲלָה שְׂמֵצָא בּוֹ אֶלָּא מִמַּחְמַת חֶלֶק
 א... הַקְּדוּשָׁה שְׁבוֹ
 א... בַּעַל שֵׁם טוֹב | כְּפִי שְׂפוֹטֶק אָדָם עַל אַחֵרִים - פֶּן פּוֹטְקִים לוֹ
 א... דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | יֵשׁ לְסַיֵּעַ לְחֲבֵרוֹ אֶפְלוּ בְּעֶרְבַּי יוֹם כַּפּוּר כַּאֲשֶׁר כָּבַר לְבוֹשׁ בְּקִיטֵל
 א... וְהַפְּרוֹת בְּיָדוֹ
 א... תַּפְאֲרַת עֲזִיאֵל | רִמְזוּ פְּרָשִׁיּוֹת אַחֲרֵי מוֹת-קְדוּשִׁים - סוּף הָאָדָם לְהִיּוֹת קְדוּשׁ עַל
 א... יְדֵי חַבּוּט הַקֶּבֶר וּמְרוּק הַגִּיּוֹנוֹם וְאִם כֵּן יִפֶּה שְׁעָה אַחַת קֹדֶם
 א... עֲטָרַת יְשׁוּעָה | 'אֵל יִבָּא בְּכֹל עַת אֶל הַקְּדוּשׁ' - שְׁלֵא יִהְיֶה קְדוּשׁ ה' עַל יְדֵי
 א... הַרְיָגוֹת
 א... יְשׁוּמַח מִלְּשָׁה | הַנְּשִׁמָּה הַקְּדוּשָׁה מִשׁוּלָּה לְבָגְדֵי יָקָר הַעֲתִיד לְהִיּוֹת מוֹכָא לְפָנֵי
 א... הַמַּלְאָךְ וְהַתְּלַכְלָף, שֶׁנֶּצֶרֶךְ אֲמֵן מִיַּחַד לְנִקְיוֹנוֹ
 א... אִוֵּר הַחַיִּים | אִם שׁוֹמֵר הָאָדָם עַל עֵינָיו וּמַחְשָׁבוֹתָיו, בְּקָלוֹת יוֹכֵל לְגַבּוֹר עַל
 א... יָצָרוֹ
 א... בָּאֵר יַעֲקֹב | הַדִּיּוּקִים בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּקִים
 א... לְקוּטֵי תוֹרָה | מִי שֶׁדְּבָרֵי תוֹרָה חֲקוּקִים בְּזִכְרוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹכוֹ
 א... גַּם בְּשָׁעָה שְׂאִינֵנו עוֹסֵק בָּהּ
 א... שְׁפָתַי צִדִּיק | סִיּוּעַ מִכַּחַס טְהָרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים
 א... מִנְחָם צִיּוֹן | קְרִיאַת פְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְסַגֵּלַת לְהַצֵּלָה מֵעֲבָרָה
 א... שֵׁם מִשְׁמוּאֵל | קְרִיאַת פְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְבִיאָה קְדוּשָׁה
 א... אַמְרֵי פְּנִיחַס | פְּרִשְׁתֵי אַחֲרֵי הַיָּא פְּרִשְׁתֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים וּבְפְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְרַמְזוּ
 א... עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת
 א... חֲשָׁבָה לְטוֹבָה | שְׁתֵּי פְּרָשִׁיּוֹת מְזַכְרִים - קְדוּשָׁה כְּפוּלָה
 א... אִוֵּר הַחַיִּים | נִשְׁמַת נָדָב וְאִבְיָהוּ הַתְּקַרְבָּה לְאוֹר הָעֲלִיּוֹן וְהַסְתַּלְקָה מֵהֶם מִמַּחְמַת
 א... תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה
 א... בָּאֵר מֵיִם חַיִּים | תְּכִלִּית הַעֲבוּדָה לְהַגִּיעַ לְאַהֲבָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא דְּבָקוּת
 א... בּוֹצִינָא דְּנְהוּרָא | יֵאָהֵב אֶת חֲבֵרוֹ לְמִרוֹת חֲסְרוֹנוֹתָיו
 א... דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | יִמְנַע מִלְּדַאֵג דְּאֵגַת מַחַר
 א... בֵּית יִשְׂרָאֵל | עַל יְדֵי גְּדָרִים וְסִיגִים מְגִיעִים לְמַדְרַגַת הַקְּדוּשָׁה
 א... תַּפְאֲרַת עֲזִיאֵל | מִצּוֹת הַדּוֹר זְקוֹן מִמַּחְמַת רַב הַשְּׁבָתוֹת וְהַמִּצּוֹת שֶׁזָּכָה לְהִתְקַדֵּשׁ
 א... עַל יָדָם
 א... עֲקֻדַת יַחֲקָק | לֹא תִכְלָה פֶּאת שְׂרָף - שְׁתַּקּוּמַת דּוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא תִכְלָה בְּךָ
 א... יב

ה... חלילה | גְּדֹל מַעֲלַת 'מַאֲרֵי דְחוּשְׁבָנָא' א
 א... דְּרָף פְּקוּדֵיךְ | עֵינֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים - תְּשׁוּקַת הָאָדָם לְהִתְכַּלֵּל בְּבוֹרָאוֹ א
 א... תּוֹלְדַת אָדָם | לֹא יֵאָהֵב אֶת חֲבֵרוֹ מִמַּחְמַת מַעֲלָה שְׂמֵצָא בּוֹ אֶלָּא מִמַּחְמַת חֶלֶק
 א... הַקְּדוּשָׁה שְׁבוֹ
 א... בַּעַל שֵׁם טוֹב | כְּפִי שְׂפוֹטֶק אָדָם עַל אַחֵרִים - פֶּן פּוֹטְקִים לוֹ
 א... דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | יֵשׁ לְסַיֵּעַ לְחֲבֵרוֹ אֶפְלוּ בְּעֶרְבַּי יוֹם כַּפּוּר כַּאֲשֶׁר כָּבַר לְבוֹשׁ בְּקִיטֵל
 א... וְהַפְּרוֹת בְּיָדוֹ
 א... תַּפְאֲרַת עֲזִיאֵל | רִמְזוּ פְּרָשִׁיּוֹת אַחֲרֵי מוֹת-קְדוּשִׁים - סוּף הָאָדָם לְהִיּוֹת קְדוּשׁ עַל
 א... יְדֵי חַבּוּט הַקֶּבֶר וּמְרוּק הַגִּיּוֹנוֹם וְאִם כֵּן יִפֶּה שְׁעָה אַחַת קֹדֶם
 א... עֲטָרַת יְשׁוּעָה | 'אֵל יִבָּא בְּכֹל עַת אֶל הַקְּדוּשׁ' - שְׁלֵא יִהְיֶה קְדוּשׁ ה' עַל יְדֵי
 א... הַרְיָגוֹת
 א... יְשׁוּמַח מִלְּשָׁה | הַנְּשִׁמָּה הַקְּדוּשָׁה מִשׁוּלָּה לְבָגְדֵי יָקָר הַעֲתִיד לְהִיּוֹת מוֹכָא לְפָנֵי
 א... הַמַּלְאָךְ וְהַתְּלַכְלָף, שֶׁנֶּצֶרֶךְ אֲמֵן מִיַּחַד לְנִקְיוֹנוֹ
 א... אִוֵּר הַחַיִּים | אִם שׁוֹמֵר הָאָדָם עַל עֵינָיו וּמַחְשָׁבוֹתָיו, בְּקָלוֹת יוֹכֵל לְגַבּוֹר עַל
 א... יָצָרוֹ
 א... בָּאֵר יַעֲקֹב | הַדִּיּוּקִים בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּקִים
 א... לְקוּטֵי תוֹרָה | מִי שֶׁדְּבָרֵי תוֹרָה חֲקוּקִים בְּזִכְרוֹנוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹכוֹ
 א... גַּם בְּשָׁעָה שְׂאִינֵנו עוֹסֵק בָּהּ
 א... שְׁפָתַי צִדִּיק | סִיּוּעַ מִכַּחַס טְהָרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים
 א... מִנְחָם צִיּוֹן | קְרִיאַת פְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְסַגֵּלַת לְהַצֵּלָה מֵעֲבָרָה
 א... שֵׁם מִשְׁמוּאֵל | קְרִיאַת פְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְבִיאָה קְדוּשָׁה
 א... אַמְרֵי פְּנִיחַס | פְּרִשְׁתֵי אַחֲרֵי הַיָּא פְּרִשְׁתֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים וּבְפְּרִשְׁתֵי קְדוּשִׁים מְרַמְזוּ
 א... עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת
 א... חֲשָׁבָה לְטוֹבָה | שְׁתֵּי פְּרָשִׁיּוֹת מְזַכְרִים - קְדוּשָׁה כְּפוּלָה
 א... אִוֵּר הַחַיִּים | נִשְׁמַת נָדָב וְאִבְיָהוּ הַתְּקַרְבָּה לְאוֹר הָעֲלִיּוֹן וְהַסְתַּלְקָה מֵהֶם מִמַּחְמַת
 א... תְּשׁוּקָה עֲצוּמָה
 א... בָּאֵר מֵיִם חַיִּים | תְּכִלִּית הַעֲבוּדָה לְהַגִּיעַ לְאַהֲבָה שְׁלֵמָה שֶׁהִיא דְּבָקוּת
 א... בּוֹצִינָא דְּנְהוּרָא | יֵאָהֵב אֶת חֲבֵרוֹ לְמִרוֹת חֲסְרוֹנוֹתָיו
 א... דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל | יִמְנַע מִלְּדַאֵג דְּאֵגַת מַחַר
 א... בֵּית יִשְׂרָאֵל | עַל יְדֵי גְּדָרִים וְסִיגִים מְגִיעִים לְמַדְרַגַת הַקְּדוּשָׁה
 א... תַּפְאֲרַת עֲזִיאֵל | מִצּוֹת הַדּוֹר זְקוֹן מִמַּחְמַת רַב הַשְּׁבָתוֹת וְהַמִּצּוֹת שֶׁזָּכָה לְהִתְקַדֵּשׁ
 א... עַל יָדָם
 א... עֲקֻדַת יַחֲקָק | לֹא תִכְלָה פֶּאת שְׂרָף - שְׁתַּקּוּמַת דּוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא תִכְלָה בְּךָ
 א... יב

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת אחרי קדשים

יום הכפורים שחל להיות בחשבונו

אור יהושע

רבי אברהם יהושע העטיל ממעון יבזו זיע"א גדל מעלת 'מארי דחושבנא'

כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו (טו ל). ידוע מזהר הקדוש בכמה מקומות גדל הענין להיות ממארי דחושבנא. ובאור החיים הקדוש בפסוק (דברים ל ט) 'וידעת היום' ענין שם.

התשובה המבחרת היא באותו היום | הנהגת הרבי רבי זושא זיע"א

וידוע משערי תשובה לרבנו יונה שהמבחר שבתשובות הוא דוקא באותו יום, וכידוע מהרב הרבי זוסיא זצ"ל שהיה לו טאג צעטיל, ובכל לילה היה מביט בו, ואיזה הנהגה שלא הוטבה בעיניו, היה כל כך מוריד בדמעות עליה עד שנמתק, ורק אחר זה היה הולך לישון.

בכל יום בו עושה יהודי חשבון הנפש הוא יום כפור הפרטי שלו

וכפי ששמעתי מחמי וזקני או מאבי זקני זלה"ה (האזהב ישראל מאפסא זיע"א) פרוש המשנה (ראש השנה כה). שלח לו רבן גמליאל לרבי יהושע גזרני עליך שתבוא אצלי כו' ביום הכפורים שחל להיות בחשבונו, ואמר הוא ז"ל: שביום הזה שאיש ישראל מחשב את מעשיו, אז הוא יום הכפורים שלו.

ונראה לעניות דעתי אולי לפרש הפסוק, 'כי ביום הזה' – אם תחשב מעשיך ביום הזה דוקא כנ"ל, ותשוב בתשובה שלמה על מעשיך, יכפר עליכם מכל חטאתיכם וגו'.

הטעם שקוראים פרשה זו בימי הספירה

וזהו אשר תמיד אנו קוראים פרשה זו בימי הספירה, וכידוע מכל הספרים הקדושים שאנו סופרים היום יום כך וכך, והעקר הוא להרגיש שבכל יום ויום נכנס בשער אחד משערי הקדשה וכו', והכל הוא כדי שייטהרו נפשות עם בני ישראל מזמתם, לבוא זכאין ליום הקדוש קבלת התורה הקדושה.

ואפשר לומר כי ביום הזה – אם יספרו כל יום ויום בקדשה וטהרה, יכפר עליכם מכל חטאתיכם, כידוע שבימי הספירה בשבע שבתות האלו יוכל כל בר ישראל לתקן כל מעשיו מה שפגם בשבע מדות הקדושות, ויוכל לטהר ולהתקדש בקדשה של מעלה, ויוכל לבוא בטהרה

לקבלת התורה הקדושה. וזהו לפני ה' תטהרו – שכל כוננתם תהיה להיות לפני ה' בטהרה, כידוע מכוונת האר"י ז"ל הקדוש בקבלת התורה:

דרך פקודיך

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א ענין יום הכפורים - תשוקת האדם להתפלל בבואו

תדע ידי ענין יום הכפורים, הוא סוד תשובה עלאה סוד היובל העליון עולם הבא אין לו אכילה ושתיה, ואז נכללים נפשות ישראל בשרשם יחד כאחד, על כן מכפר על לא תעשה, כי בעברו על לא תעשה נפרד משרש אילן הקדש רשות היחיד ובקש חשבונות רבים בהנאותו לסטרא אחרא שרש רשות הרבים בסוד 'הן רבים עתה עם הארץ' (שמות ה ה), וביום הכפורים נתיחד כאחד כל נפשות ישראל למקורם שרש אם הבנים מקור היחוד.

כח האדם לעורר בחינת יום הכפורים בכל עת

הנה לפי זה כאשר ישוב האדם להשם יתברך מעמקא דלבא באמת, יורהו השם יתברך דרך האמת ויעורר לבבו באהבת כל ישראל כאחד, ויתעורר בלבו קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד – ויבין וישפיל ענין יום הכפורים בכסיפת לבבו להפיל במקור הקדשה ולא יתאר בשום אופן בתאר רש"ע – גם קדם יום הכפורים. הכן הדברים.

וזה לשון החסיד רבנו יונה בשערי תשובה: ואם עבר על לא תעשה ועשה תשובה ידאג לעונו ויכסף ויחכה להגיע ליום הכפורים למצן יתראה להשם יתברך כי רצונו חיי הנפש והגוף וחיי כל נוצר, עד כאן לשונו.

בין והתבונן הדברים, דרצונו לומר, אחר אשר יבין כי רצונו יתברך הוא חיי הנפש והגוף וחיי כל נוצר, קשר בכללות אהבת ישראל במקורם הקדש ותעשנה ידיו תושיה מעין סגלת יום הכפורים, וכל זה יורה השם יתברך לאדם בשוכו אליו בכל לב:

ואהבת לרעך כמוך

תולדת אדם

רבי יהושע מאוסטרובה זיע"א

לא יאהב את חברו מחמת מעלה שמצא בו אלא מחמת חלק הקדשה שבו

אמר חז"ל (ב"ר כד ט): 'ואהבת לרעך כמוך' (יש יח) זה כלל גדול בתורה. הינו שאין האדם יכול לבוא לשלמות הטוב אלא על ידי ואהבת לרעך כמוך.

והענין הוא, שצריך לאהב כל אחד ואחד מישראל כנפשו, לא מחמת איזה מעלה, כגון שהוא איש נכבד או בעל מדות טובות, אלא מפני שבחר בנו מפל עם ובשרש כלנו אחד. כי באם שהוא אוהב לו מחמת שיש בו מדות טובות, אינו אוהב אותו אלא המדות.

הטעם שהמתפלל בעד חברו נענה תחלה

ולכן כל המתפלל בעד חברו כו' הוא נענה תחלה (ב"ק צב), מפני שמתפלל לא מצד אהבת עצמותו כנ"ל רק מצד ואהבת לרעך כמוך, וכזה עושה רצון הבורא יתברך שמו, שכן עקר הבריאה היה רק להטיב לברואיו.

וזה המתפלל על חברו מצד אהבה הפנימיות אשר בחר בנו מפל עם, לא לטובת עצמו לכן 'הוא נענה תחלה', כי על ידי זה מעורר למעלה אהבת השם יתברך ורצון העליון שהוא להטיב לברואיו ושם נכללים כל הישועות.

לא יביט בחסרונות חברו

לזה יראה כל אחד לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך, והגם שנראה בו חסרונות, לא יביט בזה, כי העקר הוא הפנימיות של איש הישראלי, אשר זה אין ביכלת בשום אדם לידע אפלו המלאכים אינם יכולים לידע פנימיות הישראלי.

כל אחד מישראל משול למרגלית טובה

רק לעתיד כשיהיה בחינת משיח צדקנו אזי יתגלה פנימיות ישראל. והם כמו אבן טובה, אשר בתחלה נראה כמו אבן פשוט, רק כאשר נודף אז רואים שהוא אבן טובה, כמו כן כל איש הישראלי, הגם שפעת אינו נראה בו הטוב אבל לעתיד יתגלה פנימיות הטוב.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו ואהבת לרעך כמוך אני ה', שאהבה צריכה להיות מצד שאני אוהב אתכם וידע פנימיות כל אחד ואחד מישראל:

בעל שם טוב

רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א
כפי שפוסק אדם על אחרים - כן
פוסקים לו

בצדק תשפט עמיתך (יש טו). ודרשו
רבוחינו ז"ל (סנהדרין לב): הוי דן
את חברך לכף זכות.

קבלנו ממרן אלקי הבעל שם טוב זי"ע
שפרש הפסוק 'מכל פשעי הצילני
חרפת נבל אל תשימני' (תהלים לט), כשרואה
אדם דבר נבלה מאיש רשע שעבר עברה
חזקה, ידין אותו לכף זכות כי מצד רדיפת
היצר הבוזע בו עושה, ומצד פחיתות
חמרו העב, שאינו יודע חמר האסור, וכל
זה וכיוצא בזה.

וכזה מציל גם עצמו מדין. כי באמת
פיון שרואה דברי נבלה בחברו,

ידע שיש בו בעצמו גם כן מעין דבר זה,
שיש עליו דינים ומקטרגים, וכשימצא זכות
לחברו יהיה גם עליו זכות, ובזה שאינו
מעורר דינים על איש חוטא, שעושה מחמת
התגברות היצר הבוזע בו איזה מעשה
רשע, מקים בזה לא תטה משפט אבינך
בריבו' (שמות כג ה), בעת שעוברין עליו
נסיונות וריבות ממי מריבה מים הרעים
והזדונים, אלא תעורר עליו כל מיני זכות.

ובאמת כל זה נסיון גדול, כי קבלנו
שאין נגזר על אדם שום גזר
דין אלא אם כן הוא פוסק בעצמו כן,
ובודאי לא יפסק על עצמו, אלא מראין
לו אדם שעשה איזה עברה מעין מלאכתו,
מלאכת עברה שלו, והוא פוסק עליו את
הדין, וחותרם זה הדין על עצמו רחמנא
לצלן:

פרשת אחרי קדשים

הקדושים וכלי חבלי משית, אמן כן יהי
רצון:

כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' לפני ה'
תטהרו (טו ל)

שימח משה

רבי משה מאהעל זיע"א

הנשמה הקדושה משולה לבגד יקר
העתיד להיות מובא לפני המלך
והתלכלכה, שנצרך אמן מיוחד לנקותו

בסוף יומא (פה): אמר רבי עקיבא אשריכם
ישראל, לפני מי אתם מטהרים, ומי
מטהר אתכם אביכם שבשמים.

על פי המבאר, כי דבר יקר, נקל בו
הפתם והפגם במעט מן המעט, וגם
מהמבאר כי אינו דומה הנקיון של הפגדים
וצחצוחן המובאין לפני הדיוט, כהמובאין
לפני מלך גדול, דלזה צריך אמן גדול,
וגם צריך לזה דבר יקר המנקה היטב,
ולא יועיל לזה המנקים הפשוטים כמו נתר
ובורית.

והנה ידוע כי נשמותינו חלק אלקי ממעל
דבר יקר מאד, שרש גבוה מעל
גבוה יותר ויותר ממלאכי השרת, ובדבר
קל נעשה בו פתם ופגם, וגם צריך נקיון
להביאו לפני מלך גדול ונורא שאין כמוהו,
על כן איזה אמן נמצא לנקות דבר יקר
כזה ונקיות כזה שצריך לפני מלך גדול
כזה, הנסיפיקו כל רפאי גלעד, ומכל שבן
האיף נמצא דבר יקר המנקה שצריך לזה,
הנסיפיק כל צרי גלעד.

יתן השם ויחינו ונזכה שיהיה בקרוב
ויתקנם והשמותי את מקדשיכם. והוא פלא.

וכבר אמרתי בזה לפרש דבריו הקדושים,
על פי דברי חז"ל (מנחות קי. תוס' ד"ה
ומיכאל) אשר מיכאל כהן גדול עומד ומקריב
נשמות ישראל והם עולים לריח נוח
לפניו יתברך שמו כמו הקרבנות, ונודע
אשר גם על ידי אלו שנהרגו על קדוש
השם עולה תענוג וריח נוח למעלה.

ועל זה היה בקשת המגיד הקדוש ז"ל,
ורמזו זאת בתוכחה אשר הוא מלא
ברכות כמבאר בספרים, ויהשמותי את
מקדשיכם' הינו שלא יהיה עוד הריגת
הקדושים מישראל, וזה לא אריח בריח
ניחחכם', שלא יהיה עוד נחת רוח כזה.
ולזאת שפיר בקש המגיד זי"ע שנופה לזה
בזמן קרוב. ואמרתי פרוש זה לפני מרן
אבינו הגאון הקדוש זצ"ל וקלסיה.

הרמז בלשון הפסוק

ועל פי זה יש לפרש הקרא שלפנינו, כי
אמרו ז"ל אשר מיתת בני אהרן היה
גם כן שיתקדש שם שמים כמו שנאמר
'ונקדש בכבדי' (שמות כט מג) ודרשו חז"ל
(תנחומא שמיני א) במקבדי, והיה אומר משה
לאהרן סבור הייתי שיתקדש הבית בי או
בך, עכשו אני רואה שהם גדולים ממני
וממך.

וזה אחרי מות שני בני אהרן שהיה אז
קדוש השם, אמר הקדוש ברוך הוא
ואל יבא בכל עת אל הקדש. וזה **ואל יבא**
בכל עת עולה 'עקבת', לרמז על עקבתא
דמשיחא שתהיה הגאלה בקרוב בלי הריגת

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני
אהרן (טו א)

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

רמז פרשיות אחרי מות-קדשים - סוף
האדם להיות קדוש על ידי חבוט הקבר
ומרוק הגיהנום ואם כן פה שעה אחת
קדם

ולפום פשיטא 'אחרי מות קדשים', שכל
אדם בעל פרחו מכרח להיות
קדוש לאחר מותו, ובא על ידי חבוט
הקבר וגלגול וגיהנם וכדומה, וכמאמר
ז"ל (סנהדרין פ"י מ"א) כל ישראל יש להם
חלק בו. ואם כן ראוי לכל אדם שישים
על לבו לקדש את עצמו בחיים חיותו,
פיון שהכרח לא יגנה.

וזה היה גם כונת המשורר 'הורני וגו'
אצרנה עקב' (תהלים קיט לג), הסוף
יהיה ש'אצרנה', ומוטב שתטיב לי להורות
דרך החיים תכף (מגלת קהלת):

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך
ואל יבא בכל עת אל הקדש (טו ב)

עטרת ישועה

רבי יהושע מדזיקוב זיע"א

'אל יבא בכל עת אל הקדש' - שלא
יהיה קדוש ה' על ידי הריגות

נראה על פי מה ששמעתי בשם המגיד
הקדוש מקאזניץ זצ"ל, שאמר
בשעת קריאת התוכחה בפסוק ויהשמותי
את מקדשיכם' (ויקרא כו לא) בזה הלשון:

הצורה תשלט בחמר כשִׁיִסְכִּים איש ישאל אל להתדבק בה' אלהו ישלט בטבעו:

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (מלמד שנאמרה פרשה זו בהקלה מפני שרב גופי תורה תלויין בה, רש"י) (יש א-ב)

באר יעקב

רבי יעקב ישכר בער מנדבורנא זיע"א

הדייקים בלשון הפסוק

הנה יש לדייק בלשון הכתוב שפתיח בלשון 'דבר אל בני ישראל', שהוא לשון קשה, כדאשכחן דפרש רש"י על הכתוב בריש פרשת וארא 'וידבר אלקים אל משה' - 'דבר אתו משפט'. ונמר בלשון 'ואמרת אליהם', אשר האמירה היא לשון רפה.

דברי המדרש

עוד צריך באור פגנת דברי המדרש (ויק"ר כו ט): 'קדשים תהיו, יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני קדשתי למעלה מקדשתיכם.

דברי הרמב"ם שדרו האדם להמשור אחר רעיו וחבריו ואנשי מדינתו

ונראה לכאר בעזרת ה', דהנה כתב הרמב"ם (דעות פ"ו ה"א): דרף ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו נוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים וכו', ואם היו כל המדינות שהוא יודעם ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא טובה כמו זמננו וכו', ישב לבדו יחידי כענין שנאמר ישב בדר וידם, ואם היו רעים וחטאים שאין מניחים אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עמהן ונוהג במנהגם הרע, יצא למערות ולתנחום ולמדברות ואל ינהיג עצמו בדרך חטאים.

עקר ויסוד גדול ובעבודת ה' לישב בחברת אנשים צדיקים וללמד ממעשיהם

הנה מדבריו למדים אנו גדל השפעת הסביבה על האדם, ומכאן נדע חשיבות הענין להמצא בחברת צדיקים ותלמידי חכמים ללמד ממעשיהם הטובים ודרביהם הנכוחות, וגדל החיוב להתרחק מאנשי רשע המשפיעים על כל סביבותם. **והנה** הא ודאי דמה שכתב הרמב"ם דמי שכל סביבותיו הם אנשים רעים וחטאים יצא למדבריות, כל זאת היא בכדי שייצל מן הדעות הפוזבות והמעשים הרעים, אמנם

גם אם יושלל מבחינת הראות, אם לא ירחיק בחינת החושב מחשבותיו יחזכו לבקש ולהתלהט אחר המעשה, וצא ולמד ממעשה שהובא בש"ס (ע"ו כב): באותו גוי שקנה ירף בשר וחטט בו פדי וכו' ובעל וכו', עד כאן. וזה יהיה תולדות החושב, הכריחתו עשות מבלי בחינת הראות.

נמצאת אומר שבאחד מהב' תהיה מושללת מהאדם שליטה בעצמו בדבר זה, ואינו צריך לומר בהצמד ב' דברים, ראות וחושב, הן האדם חלוש כנגד תאוותו, ואינו צריך לומר אם ישלח ידו ואכל מעט מן הרע הנה, הנה הוא מסור ביד תאוותו.

מעשה תחבולות האדם להעריך מלחמה נגד בחינה זו היא בשלילת ממנו ב' דברים, ובהנה תהיה נרפכת באדם תכונה לבל יתלהט אחר זה, וישלח ידו הרצון בחפץ הטבעי, והוא טעם אומרים ו"ל (כרכות לה): במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, פי הצדיקים גמורים תכונת רצונם נוצחת החפץ מבלי צרף התעצמות, מה שאין כן בעלי תשובה.

הרמז בלשון הפסוק

וכזה נבא אל הפאור. הנה האדון ה' צבאות נתחכם בצוותו מצוה זו ודבר נגד יצר הרע, שיאמר איך יכול אנוש טבעי למשול בתאוותו אשר היא אנסתו, דבר זה הוא מושלל מהרצת שיחייב ה' שמירתו לכל בהשואה, אלא לאנשים אשר יכולין לעמוד ויש כח ברצונם לשלל החפץ בזה, והם אותם שלא באו לידי מבחן הראות והחושב באלו וכדומה דבר הכתוב, אבל כמי שעברו בחינת הנוצר, כפי הטבע אין אדם שליט ברוחו למנוע מעצמו חשק המכריחו.

ועל זה נתפנו ה' בנעם דברי אלהים חיים, ואמר **כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם**, פרוש הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחינת החושב לצד שישבתם ביניהם כל הזמן ההוא כאומרו **אשר ישבתם בה**, ואין ישיבה אלא עכבה, וזה יסובב תגברת החפץ בכם, אף על פי כן אנכי מצוה אתכם שתתעצמו לנצח החשק לבל תעשו כמעשיהם.

ולצד שיאמר אדם כי אין מעצור ברוחו בדבר זה, לכן הקדים ה' בתחלת דברו הטוב ואמר **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם**, כי הן אמת במין אנושי זולת ישראל ישנו בטענה זו, כי לא ימצא בכחו למנוע עצם חשקו ממנו, מה שאין כן אתם בני ישראל לצד היותי ה' **אלהיכם**, והיא השגת אלהות, בכח האלהי ינצח כח הטבעי גשמי, כי

נחמתנו היא שכיון שהקדוש ברוך הוא בעצמו מטהרנו מי אמן כמותו לנקות נשמתנו כראוי

אבל הבטיחנו לבל נתיאש, כי לעמת זה שמוכא לפניו יתברך שהוא מלך גדול ונורא, הלא הוא בעצמו המטהר והמנקה, ואין לה אמן כמוהו יתברך, ולעמת שצריך דבר קר שהאמן ינקה, הוא יתברך כביכול בעצמו הוא הדבר קר, כי כביכול בעצמותו הוא המנקה.

דיוק לשון מאמר 'לפני מי אתם מטהרים'

וזה אמרו 'אשריכם ישראל לפני מי דייקא אתם' דייקא מטהרים, רצה לומר לפני מלך גדול, ובגד חשוב פנשמתכם, לעמת זה 'מי מטהר וכו'', ואומר (ירמיה י"ג) מקוה וכו' כנ"ל.

ולכך סמוך המאמר הנ"ל למה שמביא לפניו 'לפני ה' תטהרו', דהינו 'לפני ה' דייקא תטהרו' דייקא, ולכך אמר תפניתיה, והבן. והנה עוד יש מבין בזה כי לפני ה' ודאי תטהרו, כי מקוה ישראל ה', רק צריך התעוררות רב לבל לפני ה', והבן:

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיכם לא תלכו (יח א)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

אם שומר האדם על עיניו ומחשבותיו, בקלות יוכל לגבור על יצרו

הנה ידוע הוא כי כל מצות אשר צוה ה' לעם קדושו הם מצות שישלל האדם לעמוד בהם, ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות הוא דבר שנפשו של אדם מתמדתן ואונסתו עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם, והם: מרחק הרגש ראות העין ומרחק בחינת החושב.

ואם ב' אלו לא יעשה, אין אדם שליט ברוח זה לכלותה ממנו, כי כל שלא תהיה לו הרחקת הרגש הראות בדבר, הגם שירחיק בחינת החושב לא ישלט בעצמו לכלות ממנו ה' הרח החשק.

וצא ולמד ממעשה של רב עמרם רבן של חסידים (קרושין פא), שהגם היותו מושלל מבחינת החושב נתנצח מבחינת הראות, גם ממעשה רבי מתניא בן חרש (ליקוט שמעוני רמז קסא) שבחר לסמות עיניו למחוש הכרחה אשר מהם תבא בדבר הרע, הגם שהיה מושלל מבחינת החושב, כאשר מעשיו מוכיחות.

מפני שיבה תקום והדרת פני זמן ויראת מאלהיך אני ה' (יט לב)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א
מי שדברי תורה חקוקים בזכרונו הקדוש
ברוך הוא שוכן בתוכו גם בשעה שאינו
עוסק בה

'והדרת פני זמן', זה שקנה חכמה (קרושין לב:). 'שקנה' הינו כמו שכתוב 'ותפשי התורה' (ירמיה ב ח), דהינו מי שתופס במח הזכרון וחקוק על לוח לבו תמיד, כמאמר רז"ל (תענית י): איזהו תלמיד חכם כל ששואליו אותו דבר הלכה בו, שאז מצוה לעמוד מפניו גם בשעה שאינו עוסק בתורה, לפי שהקדוש ברוך הוא שוכן עד בקרבו גם כשעוסק במלי דעלמא, מאחר שהתורה חקוקה במח הזכרון שבנשמתו ועל לבו, ואורייתא וקודשא בריך הוא כלא חד.

לזאת כל איש נלכב אשר ידבנו לבו ופלתה נפשו לזבקה בו יתברך בתמידות, ולהיות ה' שוכן בקרבו תמיד בלי שום הפסק ופרוד לעולם אפילו רגע אחד, יקנה לו התורה במח הזכרון שבנפשו, שאז גם אם עוסק בצרכי הגוף, הרי התורה היא בבחינת עלמא דאתכסאי שבנפשו שמאיר בו יו"ד של שם הויה, שלכן בפרשה קדש לי כל בכור כתיב בה 'ולזכרון בין עיניך כנודע'.

וכזה יובן טעם למה שכתוב בהלכות תלמוד תורה בשם הספרי, שמצוה על כל אחד ואחד לידע כל התורה שהן כל תרני"ג מצות וקדושתהן כו'.

והינו להמשיך אור ה' על כל תרני"ג כחות שבנפשו האלקית כפטרותיהן, וכמו שכתוב (שיר השירים ד ז) 'בלך יפה רעיתי ומום אין בך', 'בלך דייקא, שלכן גם שרש המשכה זו למעלה כלול מתרני"ג, ונקרא בשם אדם ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם' וגו' (יחזקאל א כז).

אך מחמת צוק העתים וקצר רוח דעת המשיג ועמק המשג, על כל פנים לפחות ישתדל לקבל עז ותעצומות לקנות ולחקק במח הזכרון שבנפשו ה' חמשי תורת משה אשר כתב מפי הגבורה, שהן שרש כל התורה שבכתב ושבעל פה, כלה, כנודע שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, רק שהן בהעלם גדול בעלמא דאתכסאי, ומעלמא דאתגליא היא התורה שבעל פה, על כל פנים לפחות יקנה ויחקוק סדר קדשים

תאמר להם את מצות הקדשה, שהאדם נצטוה בזאת שיקדש את עצמו אף במתן לו, כדברי הרמב"ן פאן, כי בלא שהאדם יקדש עצמו, כמעט ואינו שומר תורה ומצות כראוי, ואף מה שהוא שומר תורה ומצות הוא רק בחיצוניות ולא בפנימיות האמתית.

התקדשות במתן נאמרה בלשון רכה

אך ענין זה צום שיאמר להם בלשון רכה, כי בן דרפה של תורה אשר דרביה דרכי נעם, והודיעם בזאת שעל ידי כן שיהיו נמצאים בחבורת צדיקים וחסידים יהיו זוכים להגיע לדרגה הראויה בכל עניני עבודת ה' וגם במצוה זו שנצטוו להתקדש בכל ענינם.

באור המדרש: העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם אמירה אחת דיה להם אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע הלואי בשתי אמירות

ובדרך זה אפשר לבאר אמרם ו"ל במדרש פרשת אמר (ויקרא כו ה): העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם אמירה אחת דיה להם וכו' אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע, הלואי בשתי אמירות.

פרוש דמלאכי השרת שאין יצר הרע מצוי ביניהם, אין צריך להקדים ולצוותם על האחדות, כי אינם צריכין זה לכת זה, מאחר ואין בהם יצר הרע שימנעם מקיום רצון ה'.

אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע לא די לצוותם באמירה אחת לומר להם קדושים תהיו, כי יש בהם יצר הרע המפריעם, אלא צריכים הם לב' אמירות הא' היא הצווי על האחדות בחבורה חדא, ועל ידי כן אפשר לצוותם 'קדשים תהיו'.

באור דברי המדרש 'קדשים תהיו' כול כמוני'

והינו דאמרו במדרש 'קדשים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה' אלקיכם'. פרוש, יכול שתעלה בדעתכם לחשב דכשם שהקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו ואין שניו בו שתוף חס ושלום, כן גם אתם יכולים להיות קדושים כשתהיו יחידים ולא תהיו בחבורה חדא.

תלמוד לומר כי קדוש אני קדשתי למעלה מקדשתכם, אני קדוש מעצמי ולא אתם, כי אתם זוכים למדרגת הקדשה רק כשתהיו בחבורת צדיקים וחסידים:

לא סגי בכך בכדי שתעלה האדם בתורה ובעבודה ובקדשה, כי לזאת יזכה האדם רק כשהוא קשור לחבורת אנשים צדיקים, דמכח הרבים ובהשראת האי חבורה קדישתא יזכה האדם לעלות מעלה אחר מעלה במדרגות התורה ועבודת ה' ובקדשה.

הברכה והקדשה מתוספת לפי רב הקהל

כן אמרו חז"ל במשנה (ברכות מט:): 'לפי רב הקהל הם מברכים' הרי שהברכה והקדשה מתוספת לפי רב הקהל, מה שאין כן כאשר האדם יושב בחד חוץ למחנה אינו זוכה להתעלות כל כך.

ולהכי אשכחן גבי תפלה, שכאשר היא בצבור כחה גדול בהרבה מבחיד, כמו שאמרו חז"ל (שם ט): דבשעה שהצבור מתפללין הוי עת רצון, ומייתי לה מן הדא קרא 'הן א-ל כפיר לא ימאס' (איוב לו ה) ופרש רש"י 'תפלת רבים לא ימאס'.

וכן אשכחן גבי עסק התורה דמעלה יתרה נודעת לה כאשר היא בהדי רבים, וכל כך החמירו חז"ל בענין זה עד שאמרו (שם גט): 'חרב אל הבדים ונאלו', חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד כבוד ועוסקים בתורה.

באור הפסוק ולשון רש"י על פי הנ"ל

וכזה יבאר הפתוח על מכונו, דמתחלה אמר הקדוש ברוך הוא למשה 'דבר אל כל עדת בני ישראל' פרוש, דראשית דבר צום על ענין זה שיהיו מאחדים ומאגדים בחבורה חדא.

והינו דפרש רש"י 'מלמד שפרשה זו בהקהל נאמרה', פרוש שפרשה זו מצוה על ענין ההקהל כאחד, שלא יהא כל אחד יושב בפני עצמו, רק יכנס בחבורת צדיקים וחסידים.

רב גופי תורה תלויין בהקהל ובחבורה אחת

והינו הרמז בלשונו של רש"י 'שרב גופי תורה תלויין בה', פרוש דהצדיקים והתלמידי חכמים גופם תורה. וזהו שיהיו רב גופי תורה תלויין בהקהל ובחבורה חדא. וענין זה צוה הקדוש ברוך הוא למשה שיאמר להם בלשון דבור שהוא לשון קשה, באפן שידעו שהוראה זו היא יסוד הכל, ורק על ידי כן יוכלו להתעלות במדרגות רמות בעבודת ה'.

על ידי המצאות בחבורת צדיקים וחסידים זוכים להגיע לדרגה הראויה בכל עניני עבודת ה' ולהתקדש במתן

ואחר שצום על יסוד גדול זה, המשיך ואמרת אלהם קדשים תהיו, פרוש,

גדרים

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

על ידי גדרים וסיגים מגיעים למדרגת הקדושה

אם גודר עצמו מהמתר לו, הוא מוצא הקדושה. ונדבק בהשם יתברך, הפך מדבקות בעניני עולם הזה (אח"ק תשט"ו):

זקנה

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

מצות הדור זמן מחמת רב השבתות והמצות שזכה להתקדש על ידם

ומטעם זה צוה הוא ית' להדר פני הזקן - שנגנס בו הרבה קדושות אלהות על ידי רב הימים והשבתות שעשה, וזה 'הדרת וגו' וזאת מאלהיך, מחלק קדושות אלהות אשר בקרבך (פרשת קדושים):

ככל שהאדם מכיר בפחיתות ערכו מצוה התורה לכבדו

לכך צוה התורה להדר פני הזקן, כי כל מה שאדם מוקיו, וכן תלמיד חכם, מכיר חסרונו והוא נבזה בעיניו. ולכך צוה התורה לכבדו, כי הם אינם רודפים אחר הכבוד (ליקוטי תני"ך - משלי):

חנוף

עקדת יצחק

רבי יצחק מנחם מאלכסנדר זיע"א

'לא תכלה פאת שדך' - שתקומת דורות ישרים לא תכלה בך חלילה

וכמו שאמר בקדשו כ"ק אאמורר מרן זצוקלה"ה על הפתוב לא תכלה פאת שדך לקצר, שלא יהיה אצלך ח"ו הפאה והסוף של שדך (עם זאל חס ושלום זיך ביי דיר גישט אויסקלאזין דאס יודישקייט), ותשגיח על בניך שילכו בדרך ה' ולהקים דור ישרים יברך (לחג השבועות):

מסירות נפש

רביד הזהב

רבי ישראל דב מיאשניצא זיע"א

הצדיקים לומדים כיצד למות במסירות נפש | מעשה הרבי רבי ברוך זיע"א

כן דרך הצדיקים שלומדים א"ע פחיתים למות במס"נ לה, כי על ידי זה בקל להם למות אח"כ במחשבה טהורה בסוד מס"נ

כפולה, ובפרט אחרי וקדושים, שני סדרות כאלו, 'אחרי' הוא יום כפור, ו'קדושים' הוא קדושה:

אהבה

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

נשמת נדב ואביהו התקרבה לאור העליון והסתלקה מהם מחמת תשוקה עצומה

'בקרבכם לפני ה', פרוש, שנקרבו לפני אור העליון בחבת הקדש, וזוה מתו. והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים וכו'. שהגם שהיו מרגישים במיתתם, לא נמנעו מקרב לדבקות נעימות ערבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות, עד כלות נפשותם מהם:

באר מים חיים

רבי חיים מטשננוביץ זיע"א

תכלית העבודה להגיע לאהבה שלמה שהיא דבקות

עקר תכלית שלמות כל עבודתנו ויגיעתנו בכל התורה והמצוות בעבודת השם, הוא בכדי לבוא אל בחינת האהבה האמתית השלמה, שהוא הדבקות בה' בחבור עצום ביחוד נפלא, באהבה עזה בוערת פרשפי אש שלהבת י"ה, עד אשר מחמת רב חשק הנפש וצמאונה לה' תכלה ותצמד ותכסף להתדבק אליו ולהפיל באורו ב"ה (פרשת

אחרי):

אחדות

בוצינא דנהורא

רבי ברוך ממעז'בוז זיע"א

יאהב את חברו למרות חסרונותיו

ואהבת לרעד כמוד, כשם שאהב אהב את עצמו למרות כל חסרונותיו, יש לאהב את חברך אף שיש לו חסרונות:

בטחון

דברי ישראל

רבי ישראל ממוד'זיץ זיע"א

ימנע מלדאג דאגת מחר

'כיום זבחכם יאכל וממחרת, הינו שלא ידאג דאגת מחר - מה אכל למחר, אלא כאלו יש לו מוכן להיום וממחרת:

הנקרא חקמה בדברי רז"ל (שבת לא) ומכפר עונותיו של אדם כמו שכתב האריז"ל (ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ"א):

לשונות של אור

מעלת הפרשה

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

סיוע מכח טהרת יום הכפורים

והנה בפרשה זו כתוב כל הענין של טהרת יום הכפורים ועבודותיה, ויוכל הפרשה לסייע הרבה (פרשת אחרי):

מנחם ציון

רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א

קריאת פרשת קדושים מסגלת להצלה מעברה

שיש בני אדם שטבעם מחממים וקשה עליהם לפרש מעריות, והסגלה לקרות פרשת קדושים וללמד אותה עם כל שרשי המצוות ויקבל עליו לקיים באמת:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

קריאת פרשת קדושים מביאה קדושה

גדאה שקריאת הפרשה של קדושים מביאה קדושה על האדם:

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

פרשת אחרי היא פרשת יום הכפורים ובפרשת קדושים מרמז עשרת הדברות

שבח את השבוע של אחרי - קדושים. כי פרשת אחרי הוא פרשה של יום הכפורים, ופרשת קדושים יש בה עשר דברות, עין היטב, ואיתא בזהר שכל סדרא היא מנהגת את כל השבוע:

חשיבה לטובה

רבי חנוך העניך מאלכסנדר זיע"א

שתי פרשיות מחברים - קדושה כפולה

אם יש שני סדרות מחברין יש קדושה

עליו שהביאו אותו וגרמו לו לעשות העון הזה חס ושלום (פרשת קדושים):

• עמוד התפלה •

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

השליח צבור צריך להזהר מאד לכוון בתפלה

וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובכעד ביתו ובכעד כל קהל ישראל (טו יז). אפשר לרמוז על השליח צבור, שהוא מוציא הרבים ידי חובתם, צריך לזהר במאד מאד שיכוון לבו בתפלה מתחלה ועד סוף, שלא יפנה לבו לדברים אחרים כלל, רק יתן בלבו שאינו עומד פי אם לפני ה' ואין שום אדם כלל שמפריד ביניהם.

ועל זה כתוב בהושענות 'אני והוא הושיעה נא', דהיינו כשיחשב האדם שאין שום אדם, רק הוא והקדוש ברוך הוא, מבטח שיושיעו הקדוש ברוך הוא בתפלתו.

וזה הדבר צריך לכל אדם. באמת, בפרט צריך השליח צבור שמוציא את הרבים ידי חובתם וסומכים עליו, צריך לזהר בכונת המחשבה ביותר, דאם לא כן, אין זה מרצה אלא מנאץ רחמנא לצלן.

ויחשב כאלו רק הוא והקדוש ברוך הוא נמצאים בעולם

וזהו פנות הפסוק, הוא מדבר על שליח צבור שהוא במקום כהן, דכמו שזה מכפר על העם, כך זה מכפר.

וצריך זה השליח צבור שישים בלבו שלא יש שום אדם בעולם וזולתו הוא והקדוש ברוך הוא, וזהו שנאמר וכל אדם לא יהיה באהל מועד, דהיינו כשיבוא ל'אהל מועד' שהוא בית הנסות להתפלל, יחשב שאין שום אדם ולא שום דבר, ד'כל' לרבות הדברים האחרים שהם עניני עולם הזה, וצריך השליח צבור שיחשב שלא יש בעולם לא אדם ולא דבר וזולתו הוא והקדוש ברוך הוא.

וזה צריך לחשב מתחלת התפלה עד סופה, וזהו שנאמר 'בבאו לכפר בקדש עד צאתו'. וכשיעשה כך, הוי ראוי והגון שיכפר בעדו ובכעד ביתו ובכעד כל קהל ישראל:

גדל התענוג והנחת רוח בעבודתו להשי"ת ב"ה, ובלבד שתהיה עבודתו באמתות לכבו ובגדל התמימות. ולכל יחשב האדם בדעתו מה אני ומה חיי הכל וריק שאהיה ראוי לבקש רחמים בעד כללות ישראל, ואעשה תענוג ונחת רוח בעבודתי להשי"ת ב"ה (פרשת קדושים):

שפתי ראם

רבי אשר מרדכי מקליוולאנד סטראזניץ זיע"א

כל העתים שוות להתחזקות בעבודה הבורא

אל יאמר שיש עתים שונים ולפי השתנות העת ישתנה העבודה, אלא סדר העבודה צריך להיות תמיד באותו עז ועצם וכו', וזהו 'אל יבא בכל עת אל הקדש', אלא עת אחד יש בעבודת השי"ת ולא ישתנה העבודה לפי מקרי הזמן:

צדיק

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

תנועות הצדיק מתוקות

ובשביל זה התנועות של הצדיקים מתוקים וטובים לרואיהן, כי מבח הנשמה היא התנועה, והנשמה היא חלק אלוה ממעל אשר כל הטוב בו (פרשת קדושים):

תפליו

אור לשמים

רבי מאיר מאפסא זיע"א

תשובה קדם הנחת תפליו

צריך כל אדם קדם הנחת תפליו לישוב בעצמו ולפשפש במעשיו שלא יאמר עליו 'מה לד' לספר חקי', ובפרט מעוז לשון הרע ח"ו שבוה גורם חלילה פסול בתפליו דמארי עלמא דכתיב בהו 'ומי כעמד ישראל גוי אחד' (פרשת קדושים):

תשובה

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

כאשר שב האדם בתשובה מחשב לו השי"ת כל מה שגורם לו להגיע לחטא

אא"ז"ה"ק רבי ירחמיאל ז"ל זיע"א אמר, שכאשר שב האדם בתשובה לפניו יתברר על איזה עון שעשה, אזי השי"ת חושב לו כל הסבות והרפתמאות שעברו

כמו שהיה לו מחיים, כמו ששמעתי אומרים בשם הרב מוהר"ר ברוך ממעזוביזי זיע"א שראה איש אחד שהמיתה בא לו בקשי, אמר תמיה לי הא כל ימי חיינו של אדם צריך האדם ללמד א"ע למות ולבסוף לא יוכל למות (ד"ה וידבר וגו'):

סדר הזמנים

רבי ישכר דב מנואלבראד זיע"א
מעשה נשגב שארע עם המגיד מקוזניץ זיע"א

כמעשה שהיה כאשר עשה המגיד ז"ל מקאזניץ נשואין לנכדו, והיה דרכו שקודם החפה סגר עצמו בחדרו על שעה מועטת, ואז לפני החפה זו שהה שם זמן גדול, והיו העולם מתבהלים ופחדו על זה והלכו לראות מה זה. וארע שלא היה הדלת סגור, ופתחו וראו שהיה שוכב על מטתו ונשמתו היתה פרתת לצאת, ורצו אליו והעירוהו וחדרה בו נשמתו, ושאלוהו על מה זה, ואמר להם שלמד אז את עצמו למות, כי המיתה בא פתאום אל האדם ונתפלה, לכן למדתי למות:

בפני אביב

רבי יעקב אריה מנדזימין זיע"א
'לחיות' עבור השי"ת גדול יותר מ'מסירות נפש'

שמעתי שאמר אדמו"ה הקדוש זצ"ל מו"ה יעקב יצחק מלובלין, [זה] שצריך אדם למסר נפשו בשביל השי"ת - זה אינו דבר גדול כ"כ, רק צריך אדם להיות חי רק להשם יתברך, ולא בשביל אדם כלל רק להשי"ת, ורק לעשות נחת רוח תמיד להשי"ת (פרשת מטות):

מהר"י מבעלזא

רבי יהושע מבעלזא זיע"א

קיום הבטחת המגיד למרן הבית יוסף שימות על קדוש ה'

שאלתי לאאז"ל על מה שאמר המגיד אל הבית יוסף שימות על קדוש שמו ית', ולא מצינו שהיה כן. והשיב לי, שהבית יוסף מסר נפשו לה' הרבה פעמים, והשי"ת ברוב רחמיו החיה אותו:

עבודת ה'

באר משה

רבי משה אליקים בריעה מקוזניץ זיע"א

כל יהודי עושה נחת רוח להשם יתברך

שכונדאי כל אחד מיישראל לערכו, יהיה באיזה בחינה שיהיה, הוא עושה

שׂרפי קדש

רבי חיים מאיר מויז'ניץ זיע"א
תפלת הצבור מקרינה על בעל התפלה,
העומדים בבית המדרש בקרירות
משפיעים קרירות גם עליו
תפלתם של הצבור מקרינה על בעל
התפלה, ותפלתו ותפלתו
בתפלתם, וכך היה הרב הקדוש בעל הצמח

צדיק' מויז'ניץ זיע"א אומר: 'אויב איינער
גענעצט ביים דאווענען שיסט ער אריין
א קעלט אויפן בעל תפלה' (אם מאן דהוא
מפהק בשעת התפלה, הוא מחדיר קרירות
כבעל תפלה).

הרמז בפסוק 'אחרי מות שני בני אהרן
קרבנתם לפני ה' וימתו'
ענין זה רמזו בכתוב 'אחרי מות שני בני

אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו' (א טו), אם
'בני אהרן' הבנים הם בבחינת מתים, שאין
להם חיות וחמימות, אזי 'קרבנתם לפני
ה'' רמזו לבעל תפלה העומד לפני ה'
'וימתו', הוא בבחינת מת, כי העומדים
בבית המדרש בקרירות משפיעים קרירות
גם עליו (עמוד קא):

אוצרות גאוני הדורות

והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל
יעמד חי לפני ה' לכפר עליו לשלח אתו
לעזאזל המדברה (טו ט)

חוט של חסד

רבי אליהו הפה"ן זצ"ל
מעלת השעיר לעזאזל כמו השעיר לה'
קשה דהיה לו לומר אשר נפל עליו
הגורל, מאי אשר עלה'. אמנם נראה
לפרש בהיות שלכאורה משמע שהשעיר
אשר עלה לה' היה לו יותר מעלה מהשעיר
אשר הלך לעזאזל. אמנם אינו כן, והוא
פענין שני פרים של אליהו, שאמר לפר
ההולך לעבודה זרה שהיה מפציר להלך
וכו', כשם שמתקדש שמו ויתברך בזה שאני
מקריב, כך מתקדש גם פן על ידך וכו'
(תנחומא מסעי ח), כלומר ומעלה אחד לשניכם.
גם פן בנדון זה בהיות ששני השעירים
הללו היו לתועלתם של ישראל,
בנדיאי שהיה מעלה לזה כמו לזה, ולכן
לרמו ששניהם במעלה אחד בשנה, אמר
בשניהם והשעיר אשר עלה' עליו הגורל,
לרמו על מעלתם בשנה, שלשון עליה הוא
מעלה וחשיבות.

חוט של חסד

רבי אליהו הפה"ן זצ"ל
פיוס השעיר שנפל חלקו לעזאזל
נראה לפרש, פענין שני פרים של אליהו
שהאחד שנפל לעבודה זרה לא היה
רוצה להלך עד שיפסו אליהו וכו' (תנחומא
מסעי ח). לכן צוה השם בשעיר שנפל הגורל
לעזאזל, שבהיות שנפל חלקו לעזאזל לא
ירצה להלך פענין פר של אליהו, לכן אמר
והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד
חי לפני ה' שיעמידו אותו חי שם לפני ה'
לכפר עליו, כלומר לפי עליו, ומלת 'לכפר'
מלשון 'אכפרה פניו' וכו' (בראשית לב כא),
שיפסוהו כדי לשלח אתו לעזאזל המדברה,
משום שאם לא יפסוהו לא ירצה להלך
בראות חברו שנפל חלקו לפני ה', לכן פסו

אותו שגם הוא הולך לשם שמים, שבבעורו
היה נמשך טוב לישראל, משום שעם עמו
היו סותמין פי השטן מלקטרג על ישראל.

ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב
קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש
ההוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב
עמו (טו ד)

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלוניקי זצ"ל
השוחט קדשים בחוץ כמי שהרג נפש
אדם המוגלת בבהמה
פרש רש"י ז"ל בשופך דם האדם שמתחייב
בנפשו. וקשה למה יחשב פן, ועוד
דאם פן למה נפטר בכרת, היה לו לחיבו
הרג. ולמה כפל לומר 'דם יחשב' דם שפך'.
ויש לומר במה שכתבו ז"ל, שבהמות
הנקרות לכפרת החוטא, הוא לתקן
נפש מוגלת באותה בהמה, והאריך מזה
הרב שפתי כהן סדר זה. ויש מי שאומר
דהינו שמזמין הקב"ה בהמה שיש בה
נפש אדם, ואני אומר אם הקבלה כך
בפרוש נקבל, ואם לאו שאינו אלא שמצאו
בחכמי האמת שהקרבן יש בו נפש אדם
ומכח זה אמרו שמזמין הקב"ה, נראה לי
דטפי מסתבר שכלוקח החוטא אינה
בהמה מן הכא בנידו ומקדישה לקרבן, אז
בשעה שהוא מקדישה אז מביא הקב"ה
בה רוח איזה רשע שהגיע זמנו להתקן.
וכתב בשפתי כהן שהשוחט קדשים בחוץ
אינו נתקן אז אותה נשמה שבבהמה,
ואם פן לכן כששוחט בחוץ נחשב כשופך
דם אדם, דאדם הוא והרגו חנם, דבשלמא
כששחוטת בפנים שהוא לתקוני טבותא
עבד לה, אבל בחוץ שאינה נתקנת והוי
שופך דם, ובשביל שאינה בצורת אדם די
ליה בכרת ולא במיתת בית דין.

ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר
יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יה ט)

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל
סיגים וגדרים אף לאסורים שאין אדם
מתאוה להם
ודרשו תו"ל מלת 'האדם' ולא כתיב
כהן ולוי וישראל, עין במדרש.
והנה רש"י פרש 'ושמרתם את חקתי'
לרבות שאר דקדוקי מצות שלא פרט
הכתוב בהם. וצריך להבין מה הוא.

ונראה לי, בתחלה צוה את משפטי תעשו
וכו' אלו המצות הכתובים עשה
ולא תעשה. אבל צריך אדם להתגדר בעד
עצמו ולפרש משבועים שערי התר מקדם
שיבוא לשער אחד של אסור, ועין רמב"ן
בפירוש קדשים.

ולכאורה היה אמין בדברים שנפשו של
אדם חשקה בו צריך גדר וסיג
שלא לפרץ באסור, אבל בדברים שאין אדם
מתאוה להם שהם מחליאים אותו, או
שמסכנים לגוף לאכלם וימות בו, היה אמין
בין דבלא מצות ה' גם שארי אמות לא יחשקו
בהם ולא יאכלם, באלו אין צריך גדר וסיג.

אבל באמת כבר הזהירו תו"ל על פענין זה
ודרשו מים גנובים ימתקו, כי היצר
הרע מסית ומדיח אדם ומפתהו לדברים כאלו,
יען שצוה ה' שלא לאכלם וכדומה, ובאמת
יש בכאלו ענש יותר גדול, וען שאין מטבועי
האדם שיעשו אותם, וצריך גדר וסיג גם באלו.

וזה פונת המקראות, אחרי שאמר ומצוה
את משפטי תעשו וכו', מזהיר ומזרו
ושמרתם את חקתי ואת משפטי, שתעשו
להם משמרת כדרש תו"ל (מ"ק ה) 'ושמרתם
את משמרת' (יה ל) שתעשו משמרת
למשמרת, ואמר אשר יעשה אתם, דהינו
גם אלו שפל האדם אפלו גוי בכלל יעשה
ויקיים אותם המצות מעצמו מבלי צווי
פלל וחי בהם כדי שיחיה ולא יחלה ולא
ימות, מפל מקום מאחר שצוה ה' שלא
לעשותם צריכים סיג ושמירה.

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו
(יט ג)

אמרות ה'

רבי משה אריה ליב ליטש-רוזנבוים זצ"ל
סגולה לבגנים טובים

יש לפרש דהתורה אמרה איש, מי שירצה לזכות בבן שהוא איש, דהינו צדיק כנ"ל, אזי אמו ואביו תיראו, פרוש שהאב והאם צריכין להיות נראים ושלמים, ומשום הכי הקדים האם כי בה פליא יותר, כמו שהזהיר המלאך לאשת מנוח טפי מבעלה (עיין שופטים פ"א).

וקאמר ואת שבתתי תשמרו, דגם על ידי שמירת שבת תזכו לבגנים יראי ה', כמו שאמרו במסכת שבת (כג): הרגיל בגר שבת הוין ליה בגנים תלמידי חכמים.

וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו. ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום השלישי פאש ישראל (יט ה-ו)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

זביחת הצור הרע על ידי תשובה מאהבה

אפשר רמז, וכי תזבחו זבח, רצה לומר לייצר הרע, כמו שנאמר (תהלים נ כג) זבח תודה יכבדני, פנודע אתם שלמים לה, אבל צריך שתעשו מאהבה כדי שזדונות יחשבו פזכות פנודע מרז"ל (יומא פ"א), וזהו לרצונכם, רצה לומר מרצון הטוב שהוא מאהבה תזבחהו.

ביום זבחכם, שהוא באותו היום עצמו שתגמרו תשובה בלבבכם, יאכל על ידי ודוי וחרטה, כמו שאמרו ז"ל (יומא סג) אינו זז מפאן עד שמוחלין לו. ולא תאמר שבין שזבחת אותו שוב אינו חוזר, דע שאם תסיח דעתך הוא חוזר כמו שאמרו ז"ל, לכך בכל יום תזהר, וזהו וממחרת, רצה לומר גם בן תזהר.

ושמא תאמר, ושאר עברות שאיני יכול להשיג תשובתם מה יעשה להם, לזה אמר והנותר תתן אותו על ידי התורה, שהיא מזככת הגוף ומטהרת הנשמה, וזהו עד יום השלישי, שהיא התורה שנתנה ליום השלישי (שמות יט ט), באלף השלישי, וימו של הקב"ה אלף שנה (בר"ח ב), באש של התורה ישראל, ואז, ואם האכל יאכל, יצר הרע, ביום השלישי כמו שכתבתי, על ידי התורה, פגול הוא, לא ירצה לאדם עוד, כי בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תכלין (קידושין ל).

הזבח תזכיה את עמיתך ולא תשא עליו חטא (יט ז)

אלף המגן

רבי אליעזר פאפו זצ"ל

תוכחה בדרך חבה ואהבה

הזבח תזכיה את עמיתך בלשון עמית ולשון חבה, ולא תשא עליו חטא שלא תאמר לו אתה איש רע, איש חוטא, אלא אתה איש טוב, וזה שאתה עושה בודאי שהוא מחמת חסרון ידיעה, על דרך שפרשו המפרשים על פסוק (משלי ח ט) אל תזכח לץ רצונו לומר בלשון לץ, פון ישנאך, הזבח לחכם בלשון חכם, שתאמר לו אתה חכם ולא נאה לך עשות זאת ויאהבך.

ואהבת לרעה כמוך אני ה' (יט ח)

גנזי שלום

רבי שלום שמעוני זצ"ל

אהבה שתלויה במדות טובות מתקיימת

יש להבין, מדוע הוסיף הפסוק לומר "אני ה'" על מצות "ואהבת לרעה כמוך". ונראה לפרש, בהקדים את דברי המשנה באבות (פ"ה מט"ו), 'כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה. ושאינה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם. איזו היא אהבה התלויה בדבר, זו אהבת אמנון ותמר. ושאינה תלויה בדבר, זו אהבת דוד ויהונתן. ופרש הרמב"ם בפרושו על המשנה, שלאהבה שאינה תלויה בדבר אין הפסק, והיא אהבה שאוהב את חברו שלא מצד הנאה שיש לו ממנו, ולא מצד שהוא אהוב, אלא מחמת מדות טובות שרואה בחברו, ועל פן אינה בטלה לעולם, וזו היתה אהבת דוד ויהונתן. ואם אדם תהיה לו אהבה כזאת על חברו, אף אם יבוא לו הזק מחברו, לא תפסק אהבתו אליו.

ולפי זה, נוכל להבין, שפונת הפסוק "ואהבת לרעה כמוך" לומר, כשם שאם עשית אתה לעצמך דבר שהוא רע לך, אין אתה שונא לעצמך, כך תהיה אהבתך עם חברך, שתהיה אהבתך אליו מחמת מדותיו ולא מחמת דבר אחר, ולזה אף אם חברך יעשה לך דבר שאינו פהגן, לא תשנא אותו.

ואם תאמר שדבר זה אין השכל יכול להבינו, לכך נאמר "אני ה'", כלומר, דבר זה יש לכם ללמד ממני, שאף בשאתם מבעיסים לפני, אתם קרויים בגנים, בדברי הפסוק "רע מרעים בגנים משחיתים" (ישעיה א, ח). וזאת, מאחר שאהבתי אליכם היא מחמת אהבת מדותיכם הטובות, ולא מחמת דברים

אחרים, וכדברי משה לישראל "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם" (דברים ז, ז), ומבאר בגמ' חלין (פ"ט), 'אמר להם הקב"ה לישראל, חושקני בכם, שאפלו בשעה שאני משפיע לכם גדלה אתם ממצטים עצמכם לפני'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ואהבת לרעה כמוך אני ה' את חקתי תשמרו (יט יח-יט)

דבר בעתו

רבי טיון טנדוף זצ"ל

אפשר לקיים את כל המצוות על ידי מצות "ואהבת לרעה כמוך"

הנה, אחר שאמרה התורה את המצווה "ואהבת לרעה כמוך", המשיכה ואמרה "את חקתי תשמרו". ויש להבין מה הטעם שנסמכו ענינים אלו. עוד יש להבין, בין שפנתחה התורה בלשון יחיד ואמרה "ואהבת", מדוע המשיכה בלשון רבים "את חקתי תשמרו".

ונראה לומר, בהקדים את הפסוק "הגידה לי שאהבה נפש" (שה"ש א, ז), שיש לפרש הפנה, שהצדיק משתוקק להשלים את עצמו, כדי שלא יצטרך לבוא בגלגול כדי להשלים את נפשו. וכתבו המפרשים (עי' להחיד"א בספרו 'רוח חיים' דרוש יד), כיצד יוכל האדם להשלים את עצמו בכל מה שצוהו ה', והרי יש הרבה מצוות שאינן באות לידי, ואינו יכול לקיימן? ואמרו, שהתקנה לכך היא, על ידי הקשר והדבקות שתהיה לאדם עם כל ישראל על ידי מצות "ואהבת לרעה כמוך", שבכך הוא מתחבר עם אותו הישראל שעשה את המצווה שהוא לא עשה, ונמצא שאף אם הוא בעצמו לא קיימה, נחשב לו כאלו קיימה על ידי מצוות האחדות.

ודבר זה נרמז במה שהסמיכה התורה את הפסוק "את חקתי תשמרו" לפסוק "ואהבת לרעה כמוך", לומר שעל ידי שהאדם אוהב את כל אחד מישראל פנפשו, נעשה כגוף אחד עם כל ישראל, ונחשב לו כאלו קיים "את חקתי תשמרו".

ולפי זה יובן, מדוע פתח הפסוק ואמר "ואהבת" בלשון יחיד, והמשיך לומר "תשמרו" בלשון רבים, והינו שעל ידי שתאהב את כל אחד מישראל פנפשו, אז "את חקתי תשמרו", כלומר, שנחשב הדבר שאתה ועם ישראל בכללות קיימתם את כל המצוות. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

קבלת מצות 'ואהבת לרעך כמוך' קדם התפלה

נפסא דוד

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א
יקבל מצות 'ואהבת לרעך כמוך' כשם שהתמידים מורים על האחדות
ואנכי עפר דל פרשתי בספר הקטן ד'דברים
 אחרים דרוש הששי דמהתמידין נלמד האחדות, כי הנה הלא מראש נדבת ישראל חצאי שקלים לצרף התמידין, וכתבו המפרשים בנותן טעם למחצית השקל להראות בפעל האחדות, כי בין שני ישראל יהיה שקל שלם, כי כל אחד הוא חלק מחברו כפולגא דגופא, ולכן היתה הנדבה חצי שקל כל אחד, וכל ישראל יהיו שתפין בעולת תמיד שקונים מקפת תרומת השלשה אשר שם בלולים יעלו נדבות כל ישראל, ומשם יקנו הקרבנות [וכו'].

ולפי העלות קטב דרושנו מה נמרוצו אמרי
 ישר מה שכתב האר"י זצ"ל, דקדם תפלה יקבל האדם מצות 'ואהבת לרעך כמוך', כדי שתהיה תפלתו כלולה מכל ישראל.

וניחא טובא, דתפלות במקום תמידין
 תקנום, וכאשר התמידין מורים האחדות ככל אשר דברנו, איבעי ליה לאיניש להתעורר ויקבל מצות 'ואהבת לרעך כמוך', יחדיו יהיו תמים כל ישראל, ואז יגשו להתפלל במקום התמידין, שהם קרבנות להעלות הניצוצות והיו לאחדים. (דרוש יט)

חות יאיר חדש

רבי אלעזר קאליר זצ"ל

על ידי האחדות התפלות נשמעות

והנה יש עוד יתד גדול אשר תפלתו של
 אדם נשמעת, שיהיו ישראל באגדה אחת, ושלוש ידבר איש את רעהו בפיו ובלבו, שניהם שוין לטובה, והוא בגונא דקודשא בריך הוא דכתיב (דברים יח ג) 'תמים תהיה', ולא יהיה אצלך פרוד וחלוק הלשון מהלב, רק 'תמים עם ה' אלוקיך', כלומר עמו במדה אחת, מה הוא אחד בתכלית האחדות, אף אתה לא תעשה פרוד, וילבעבור זאת קרוין ישראל (שמואל ב' ז כג) 'גוי אחד בארץ'.

וכן מציינו (ברכות כח): שהזהיר רבי אליעזר לתלמידיו, ואמר להם הנהרו בכבוד חבריכם, וכשאתם עומדים ומתפללים דעו לפני מי אתם מתפללים וכו'. הרי הרפוב שני דברים הללו יחד, דהינו שלום עם התפלה. ומהאי טעמא תקנו שקדם התפלות יקבל כל אחד על עצמו האי מצות עשה ד'ואהבת לרעך כמוך'. (אור השחר, אות ג)

מצות 'ואהבת לרעך כמוך', והינו שיקחל לכל אדם, וילך לפניו משורת הדין, כי הכל אצל הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה, ואם הוא מעביר מלבו פעם ומדון לרעהו ואינו רוצה לילך לפניו משורת הדין, איך ילך הקדוש ברוך הוא לפניו משורת הדין, ואם הקדוש ברוך הוא רוצה לדקדק עמו כמו שהוא עושה תמיד אפלו מקצת דמקצת בדין, הלא תפלתו תהיה לחטאה, כי מי יזכה לפניו בדין, הן שמים לא זכו בעיניו.

ולכך צריך לתן בלבו מדת החסד ותמלה
 ואהבה, ולא אהב שונאו, ולדון לכל אדם לכף זכות, והוא בכלל הצדק, כאמרו (עין שבויעות ל) וקמו שכתב הרמב"ם במנין המצות (מצוה קעו) 'צדק צדק תרדף' ללמד על כל אדם זכות, ואף ה' יפן לקולו. (ח"ב דרוש ה)

מחצית השקל

רבי שמואל קעלין זצ"ל

על ידי התאחדות הנפשות התפלה רצויה לפניו יתברך

קדם תפלת שחרית יקבל עליו מצות
 עשה של 'ואהבת לרעך כמוך' [מגן אברהם]. דאם יש חס ושלוש פרוד לכבות, גורם שחס ושלוש אין התאחדות נפשותיהן של ישראל למעלה, אף לפי שכל אחד מאישי ישראל מקבל עליו לקנס מצות עשה של 'ואהבת כו', ועל ידי אהבתן זה לזה יתאחדו גופותיהן למטה, וגורם התאחדות ודבקות נפשותיהן למעלה, ועל ידי זה גם תפלותיהן מתאחדות, ואז בהיות תפלתן של כל ישראל כלולות יחד, אז היא רצויה לפניו יתברך. (סי' מו)

יערות דבש

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

המקפיד על חברו אינו ראוי להנהגת לפניו משורת הדין

אבל עוד בחינה צריך שיתן אדם ללבו
 בעמדו לתפלה, למחל לכל אדם שהרע לו, ומבלי לילך עם שום אדם בדין, כי אם לפני משורת הדין בחסד וצדק, ואין צריך לומר להסיר השנאה וקנאה ותאוה וכבוד שאינו של ישר, כי זהו פשיטא, כי איך יבוא לפני המלך בלבוש צואה, כי אין צואה מסרחת יותר מזה במדות הפחותות ומגנות פאלה, אף לשנא למי שהרע לו ועשקו וכדומה, הכל יסיר מלבו. **ולכך** כתב האר"י ז"ל שיקבל על עצמו

מעשי צדיקים

בתנת בד קדש ילבש ומכניס בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמזנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם (טו ז)

בש'הזדמן הרה"ק **הבעל שם טוב הקדוש** זיע"א לעירו של הרה"ק **רבי יצחק מדוהוביץ** זיע"א, הוא בקש לשמשו והכניס אליו כוס קפה לחדרו, אחר המתין עד שרבי יצחק יסים אותה ואז משגמר לשתות, נגש הבעל שם טוב לקחת את הכוס ולהוציאה.

פנה אליו רבי יצחק ושאל בתמיהה, "מר מן הסתם חושב אותי לתלמיד חכם, ועל כן רצה לשמשני ולהשקותני, אך מדוע טורח מר גם בהוצאת הכוס", ענה הבעל שם טוב, "במשנה (יומא ז ד) מציינו שביום הכפורים היה

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו (טו א)

מדי שנה נוהג היה הרה"ק **רבי דוד מטאלנא** זיע"א לעלות לתורה ביום כפור לכבוד היום הקדוש, שנה אחת בקש שלא יכבדוהו בעליה וכאשר נשאל לפשר הדבר, ענה קצרות שהוא מתירא מפרשת אחרי מות.

אחר שנה זו הוא לא עלה לתורה ביום כפור במשך שנים רבות עד שנת תרמ"ב, בה עלה לתורה ביום כפור בבית מדרשו קדם שקרא אותו הגבאי לעלות, ובאותה שנה הסתלק רבי דוד בשבוע שבו קראו בתורה פרשת אחרי מות. (מלכות שלמה)

הכהן הגדול לובש בגדי לבן במיוחד בשביל הוצאת הכף והמחטה הריקות מקדש הקדשים, הרי שגם הוצאת הכף והמחטה עבודה היא. רבי יצחק התפעל מהתשובה ואמר, "אני חושב שאני הוא זה שצריך לשמש את כבודו". (כל סיפורי בעל שם טוב)

והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו (טו ו)

בימי בחרותו של **רבי שאול בראך** זצ"ל בשנים בהן למד בישיבתו של רבו **המהר"ם שיק** זצ"ל, הוא שמע שהרה"ק **הייטב לב** זיע"א

ובנותיו ובכל יתר השמחות שנגערכו במשפחתו, הוא הקפיד מאד להמצא באולם בדיוק בשעה הנקובה בהזמנה.

למקרביו שתמהו לפניו ושאלוהו, הרי כלם יודעים שאין השעה אלא כהמלצה

בלבד והארועים מתחילים תמיד לאחר מכן, הנה משיב "אני איני זז ממדת האמת, אם כתבתי והזמנתי אנשים לשעה זו, עלי להמצא באותה שעה שכתבתי, ואין זה דרוך ארץ שלא אהיה נוכח בעצמי בשעה שאני בעצמי קבועתי, ונמצאתי דובר שקרים". (הארי המזרח)

לא תעשק את רעך ולא תגזל (וי יג)

ספר ר' יהודה הירש היילברג ז"ל, אחר נשואיו התישב הרה"ק **רבי אורי מסאמבור** זיע"א בקאמרנא סמוך לבית חמיו, לפרנסתו הנה לומד עם כמה תלמידים מבני החסיד ר' מרדכי ווקסלר וכך מצא בדחק את פרנסתו.

בפורים נתן ר' מרדכי שטר של עשרה גולדן לבנו ואמר לו, "לך והבא משלוח מנות אל הרבי", הילך הבין שפונת אביו למסר את המשלוח להרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקאמרנא** זיע"א שהתגורר בעיר, ומהר להביא לו את הכסף ואמר, "אבא שלח לכם משלוח מנות".

לקח רבי יצחק אייזיק את השטר בידו, הסתכל בו והחזירו לילד ואמר, "משה'לי כסף זה אינו מיעד לי, זה שרף לרבי רבי אורי, לך תן לו את הכסף", אחר שחזר הילד לביתו וספר את הדברים לאביו הוא אמר לו, "הרי באמת התכוננתי לרבי, ולא לרבי יצחק אייזיק". (בית קאמרנא)

מתלמידי הגר"א זצ"ל היה רבי **יעקב כהנא** זצ"ל בעל **גאון יעקב**, מצדיקי ופרושי וילנה לומד ונחבא אל הפלים, אשר מאס בכל משרות הרבנות שהצעו לו, אף במות עליו חמיו שהחזיקו וכלכלו, נאבד עשרו בעגנו רע עד שגשאר בחסר כל.

למען פרנסתו בכבוד הראוי לו מנוהו יקירי פרנסי וילנה לנאמן על הצדקות, ורשות נתנו לו לקחת מהם שכר עבודתו ככל אשר יחסר לו, כיון שידיעו את הרחבות בה חי עד עתה, לא קבעו לו קצבה לפרנסתו.

בעבר שנה ומחצה נודע כי מאז הניחו המשרה על שכמו כל מעדנים רחקו ממנו, כי לא בא בשך אל פיו גם בשבתות וימים טובים וכמעט על הלחם לבדו הנה חי, כששאלוהו לפשר הדבר השיב כי לוקח הוא מה שהרשוהו כדי מחסורו אשר יחיה,

אליו ולוותו, וכאשר נפגשו אחר כך שאלו הרבי לסבת אי הופעתו בהוסיפו, "אתה יודע כי הרופא יעץ לי להיות באויר מחוץ לבית לפחות שעה קלה, וזמני לזה רק בבקר השכם".

משענה ר' שמעון כי אפשר גם לעת ערב לטיל קצת, חזר הרבי ואמר כי הוא מונע את עצמו מלהסתובב בעיר בשעה שישנם עוברים ושבים ברחוב, מפני שאין בחפצו לראות נשים בדרך.

אמר לו ר' שמעון, הלא יש לרבי עצה, להעביר את ידו על עיניו כפי שהוא נוהג, והרבי השיב ואמר, "מפני בת ישראל כשרה אין ברצוני להסתיר את עיני", מכאן אתה למד על תם לבו הישר של הרבי, אין ברצונו לראות אשה, אבל גם להסתיר עיניו לנכח בת יהודי כשרה אינו רוצה. (מגיד דבריו ליעקב)

ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם (יה ל)

בעת הכניסה הגדולה השניה שנגערכה בוניה, לא היה בעל האכסניה הקבועה של הרה"ק **האמרי אמת** זיע"א בעיר והרבי התארח אצל משפחה אחרת, באמצע השבוע עזב הרבי במפתיע את אכסניתו בוניה, ונסע לבאדען הסמוכה.

איש לא הבין מדוע הרבי עשה זאת, והשמועה היתה שהרבי נסע לבאדען כי החם גדול בעיר וינה, ובאדען היתה עירת נפש מפרסמת שהיו נוסעים אליה רבים בימי השיץ.

בשהלכתו לטיל עם הגאון האדיר **רבי מנחם זמבא** זצ"ל הי"ד, הוא שאל אותי האם שמעתי את מדוע הרבי נסע לבאדען באמצע הכניסה הגדולה, משם יהיה עליו לנסע מדי יום מרחק רב עד וינה, בה נערכו האספות.

ספרתי לרבי מנחם את אשר שמעתי בסוד מאחורי הפרגוד, שאשה הכניסה פוס תה לחדר שבו ישב הרבי ולכן הוא החליט לעזב את האכסניה לאלתר, אף כדי שלא לביש את בעל אכסניה, הוא לא שכר דירה אחרת בוניה ובכך לנסע עד באדען. נענה רבי מנחם ואמר, "האם אנחנו יודעים מי זה הרבי, והפליג מאד בקדשתו". (שם משמעון עיר הגולה)

ולא תשקרו איש בעמיתו (וי יא)

איש אמת היה ראש ישיבת פורת יוסף **רבי יוסף עדס** זצ"ל, בחתנות בניו

שהיה אז רב בסיגעט דורש לבני קהלתו בליל י"ג מדות, והוא נטל רשות מרבו ונסע לסיגעט הסמוכה, לשמע את דרשתו.

למים ספר רבי שאול שמאוטה דרשה הוא למד אף לדרש כל ימי חייו, הדרשה היתה מלאה במליצות ישר ודברי זכות על בני ישראל, וכל דבריו היו כלפי שמיא למוד זכות על ישראל, ואם הזכיר דברי תוכחה במהלך הדרשה, הוא היה בוכה ומוכיח את עצמו לבדו שהוא אשם בכל זאת.

כמה פעמים הוא בכה בדבריו באמרו, "רבנו של עולם, מה אתה רוצה מבני ישראל שמוסרים נפשם על קדוש השם ודקדוקי המצוות", והנה תופס זקנו ואומר בלשונות של אש, עומד לפניכם גוי זקן עם זקן ארץ שמימיו לא קיים מצוה, ולא למד תורה מימיו, והוא מלא עונות ופשעים.

מדוע אני בכלל עומד כאן ודורש דרשה זאת, כי כבר טעמתי מכל העברות, וני שלא טעם מכל העונות אי אפשר לו להוכיח את העם, אם אני באתי לשוב בתשובה, כלכם יכולים לשוב בתשובה.

הוא המשיך ודרש, הנה באתי במגלת ספר' (תהלים ח, ח), כי כל המגלה של העברות כתוב עלי, אבל מהיום והלאה לעשות רצונך אלוקי חפצתי, כי מהיום והלאה אני רוצה לעשות את רצון ה', לכן אני יכול לעמוד ולהוכיח את כלם כמו שכתוב (סם) 'בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא'. (שאלו בחי ה' - הקדמה)

כאשר התבקש הרה"ק **רבי נפתלי מנאבוב** זיע"א להניח תפלין לבחור שהתקרב לגיל בר מצוה כנהוג, הוא היה נוהג שלפני שהוא היה מניח תפלין לאחרים היה מניח לעצמו תחלה, ורק אחרי כן לבחור הבר מצוה, כמו שאמרו חז"ל (בבא מציעא מו: -) 'קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים'. (תפארת אבות)

ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' (יה ח)

בשנת תרע"ד כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה והעיר סקרובניץ נמצאה בחזית המלחמה, עבר הרה"ק **רבי שמעון מסקרובניץ** זיע"א באפן זמני להתגורר בנורשא, שם בקש מאת אחד מחסידיו המקרבים אליו בשם ר' שמעון גלייכמן ז"ל, שיבוא אליו בכל בקר בשעה מקדמת, לטיל עמו לצרכי בריאותו.

בקר אחד לא הסתדר לר' שמעון להגיע

זה הפרוש 'ולא תשא עליו חטא', מלשון 'נושא עון', שהעון נעשה קל, כי עליך לשמור שלא יהיה העון קל עליך והוא יחוש חלילה שהתרחק החטא, ועליך להוכיח מיד את עמיתך ולא לגרם לו שחלילה יעשה את החטא הנבא בקלות. רבי עקיבא הסכים עמו, והודה לו שזוהי עקר הסבה שבאותה תקופה לא נשמרו באשכנז כמו בפולין. (ספתי צדיקים)

תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (וי יז)
ספר רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל על חכמתו של החזון איש זצ"ל, שבעת שהיה רוצה להוכיח מאן דהוא, היה עושה זאת בחכמה תרה. היה זה אחר שיהודי מנהל ישיבה היה הולך לבוש בכובע קש והדבר לא מצא חן בעיני החזון איש, שמנהל ישיבה ילך בצורה זו.

משלא רצה החזון איש להעיר לו ישירות על צורת לבושו, הוא העיר לו בדרך כבוד וברמיזה בדברים הבאים, "יש לי חקירה, הדין הוא ששן ברשות הרבים פטורה משלומי גזיקין, ואלו קרן ברשות הרבים משלמת חצי גזק.

מה יהיה הדין באחד המתהלך ברשות הרבים עם כובע קש כמו שלך, ועז תאכל את הכובע, מצד אחד זה אורחיה, כי דרקה של עז לאכל קש, אך מאידך זה משנה, שאדם כמוך ילך לבוש בכובע קש, האם יהיה חייב ברשות הרבים חצי גזק, בכך רמז לו שמשנה ללכת כך.

הגיעה השמועה אל רבי אברהם גנחובסקי, על רב בארצות הברית שפסק לבגני קהלתו להתר בהלכה מסימת ביום טוב שני, הוא היה בטוח שאותו רב טועה בזה, ואף הלא אל רבי ישראל יעקב קנייבסקי זצ"ל שהסכים עמו שבדאי אי אפשר להקל בזה, וכי עליך להודיע לאותו רב שטעה בהוראתו.

בלם היו בטוחים שהוא יעיר לו בדרך כבוד אך לא כך היו הדברים, וזה לשון המכתב שהוא כתב לאותו רב, "לכבוד מרן הגאון הגדול מדברנא דאומתיה, אחר דרישת שלום גאוונו הגדול וכו'.

בשהייתי תחת צל קורת הדר"ג לפני כשנה בהיותי בעירכם וזה עתה נזכרתי בדברי התורה אשר נתבשמת מהם וכו', נטה הדר"ג לאסור להשתמש וכו', כמה נפלא פסק זה שכן מבאר בשו"ת פלוני ויש לזה הוכחה מכאן וכו'. בצורה זו לא חשב אותו רב שרבי אברהם מתכונן להשפיע עליו, וממילא קבל את דבריו. (אגן הסהר)

בבבא מצינא (נה:), לכן החלטתי כבר אז שאני נותן לך את הכסף בתורת מתנה. **רָאָה** הרב שיש לו עסק עם יהודי לא רגיל וענה, "אם כך, אני מחזיר לך את הכסף בתורת מתנה", אך האורח מאן לקבל ואמר, אני נוהג לא לקבל מתנות מאנשים כמו שכתוב (משלי טו טז) 'ושונא מתנת יחיה'. **לְבַסּוּךָ** מצא הרב המארח עצה כיצד לקבל החפץ חיים את מעותיו, הוא הטיל את כיס המעות בשוק והפקירו, והאורח זכה בו בתורת הפקר. (החפץ חיים חייו ופועלו)

לא תטנא את אחיך בלבבך (וי יז)
שלח פעם הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א, שני גבאי צדקה שיאספו כסף לאיזה דבר מצוה בשמו, אולם אחד מעשירי המקום סרב לתת, והוא קמץ את ידו ולבו ופזר גדופים לרב.

בשהודו העושים לצדקה אל רבי יחיאל מאיר וספרו בגנותו של אותו עשיר קמץ, נענה להם הרבי ואמר, כתוב 'לא תטנא את אחיך בלבבך', בגלל לבבך, גם אם לך יש לב טוב ולהוא לב רע, אסור לך בגלל הלב הטוב שיש לך לשנא את האחר על שלבו שונה משלך. (חסידי מספרים)

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (וי יז)
בנות שהזדמן הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א לפזנא ונפגש בה עם רבי עקיבא אייגר זצ"ל, שאלו רבי עקיבא אייגר, מפני מה במדינת אשכנז הרעו דרכיהם ופשה ביותר נגע ההשקלה, ובפולין לא ארע עד כדי כך.

השיב לו הרבי ר' בונים, "אצלנו בפולין אם רואה אחד שחברו אינו נוהג כשורה, הוא מיד מוכיחו על פניו ואינו משגיח אפלו אם ילבין פניו ברבים, משום הכי מתביש האחר להתנהג שלא כפואת.

אבל אצלכם באשכנז, מתנהג כל אחד בדרך ארץ, אפלו אם אחד רואה שחברו אינו מתנהג כשורה, הוא אינו מוכיחו על פניו שמה יביישנו, על זה כתוב 'הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא', כדי שההוא לא יבוא חלילה לידי עוד חטאים אחרים.

כך הדרך שעברה גוררת עברה, ומוטב להוכיחו מיד בעברה הראשונה, כדי שלא יבוא עוד לחטאים ולעברות אחרים, כי אם הוא עבר עברה ושנה בה, היא נעשית לו כהתר.

ואינו רשאי לקח יותר, מאז קצבו לו שכירות קבועה בעד עבודתו. (הקדמה לספרו גאון יעקב)

ולא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר (וי יז)
את הקמתה של ישיבת חדושי הרי"ם אשר בתל אביב, יזם הרה"ק הלב שמחה זיע"א שאף נחשב כל ימיו לפטרונה. בעת שבנו את הישיבה, פגרה ההנהלה בכמה תשלומים, והדבר הקשה על הקבלן להמשיך בעבודתו, בלית ברירה הוא פנה אל הלב שמחה בשעת לילה מאחרת והתלונן בפניו על הדבר.

אודו קבלן היה יהודי חרדי המשכים קום מדי יום, למחרת עם שחר בשעה חמש לפנות בקר, התקשר הרבי לביתו, ובקש לקבע עמו פגישה באותו בקר בבנק מסים בתל אביב.

בשהגיע האיש למקום המפגש הוא מצא את הלב שמחה ממתין לו, "לא יכלתי לעצם עין כל הלילה", אמר לו, "וחשבתי כי אולי לך התכונן הכתוב 'לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר', ה'פעלת שכיר' אינה מניחה לישן עד הבקר".

באותו מעמד הוציא הלב שמחה סכום כסף גדול מתכנית חסכון פרטית שלו, אשר לשם כך הפסיקה באמצעה, ופרע לאיש מכספו את חובה של הישיבה. (לכס של ישראל)

ולפני עור לא תתן מכטל (וי יז)

בערב שבת הזדמן החפץ חיים זיע"א לעירה, נכנס לפני שבת לבית הרב שם, והפקיד בידו את כספו למשך השבת, אחרי שבת נגש החפץ חיים להפרד מהרב, אבל הוא לא בקש את הכסף של הפקדון.

הרב היה סבור שבדאי האורח שכח ולפני שהוא יסע הוא ישוב לקחת את פקדונו, והוא עקב אחריו מבעד לחלון, אבל הוא הפתע לראותו עולה על העגלה, והעגלה יזה ממקומה ומתחילה לצאת מהעירה.

משראה זאת הרב, הוא מהר לרוץ אחר העגלה וקרא לעגלון שיעצר, נגש אל האורח ושאל, "האם אינך זוכר שהפקדת אצלי כסף בערב שבת", ענה החפץ חיים, "אני זוכר, אבל הפקדתי בשעה מאחרת של ערב שבת.

ומאחר ואסור להלוות או להפקיד כסף שלא בעדים, כיון שהנותן מביא את הלזה או את הנפקד לידי נסיון ועובר על די כך על 'ולפני עור לא תתן מכטל' וגורם קללה לעצמו, וכיחוד לתלמיד חכם שעסוק בתלמודו כדאיתא

פרשת אחרי מות

מסירות נפש למצוות

במחוז הגדול של העיר חיפה שבצפון ארץ ישראל מצוי אזור 'הקריות', הכולל בין השאר את הערים קרית מוצקין וקרית ביאליק הסמוכות זו לזו. זהו פרט חשוב להבנת סיפורו של ר' יחיאל, איש ישר דרך וירא שמים, שהתגורר בקרית ביאליק יחד עם משפחתו.

את פרנסתו הצנועה מצא ר' יחיאל בעבודתו ברשת החנויות 'שקם'. באותם ימים, לפני כשישים שנה, הייתה 'שקם' אחת מרשתות הכלבו המובילות בארץ ישראל. רשת 'שקם', על סניפיה הרבים שהיו פזורים ברחבי הארץ, מכרה מגוון רחב של מוצרים: ביגוד, מוצרי חשמל, ובעיקר מזון רב מסוגים שונים - טרי וקפוא, פירות וירקות, דגים, בשר ומוצרי חלב, ועוד כהנה וכהנה.

קשה עד כמעט בלתי אפשרי היה באותם הימים ליהודי ירא שמים למצוא עבודה כשכיר או כעובד באחת החברות הגדולות במשק. כל החברות נשלטו בידי אנשי השלטון העוין לדת ושונא החרדים, אשר דאג לשמור את מגוון המשרות עבור בעלי 'פנקס אדום' - פנקס החבר של המפלגות החילוניות. יהודים חרדים, שומרי תורה ומצוות, כמעט ולא הצליחו למצוא עבודה, בפרט כאשר רצונם לשמור תורה ומצוות התנגש עם דרישת המעסיקים לעבוד בשבת רח"ל וכיוצא בזה.

עבודתו של ר' יחיאל ברשת שקם הייתה מבחינתו כמעט בגדר נס. הרשת כמעט ולא הסכימה לקבל עובדים חרדים, ואילו ר' יחיאל הצליח איכשהו להתקבל לעבודה. תפקידו היה פשוט ובסיסי ביותר: סידור מוצרים על המדפים החל משעות הבוקר המוקדמות ועד לשעות הערב המאוחרות. הייתה זו עבודה פיזית מאומצת, כמעט ללא הפסקות למנוחה, שבה נדרש ר' יחיאל להתרוצץ בסניף הגדול ולהרים משאות כבדים. אך הוא לא התלונן - מוטב היה לו לעבוד בעבודה זו מאשר להזדקק לבריות ולבקש צדקה וחסד כדי לפרנס את משפחתו.

בדירה רגילה בת שלושה חדרים גידל ר' יחיאל את ילדיו, עד שיום אחד נעצר לרגע מהמרוץ היומיומי והבין כי מה שהיה הוא לא מה שיהיה. בתיבת הדואר הקטנה שבפתח הבית הניח הדואר מכתב רשמי ובו נדרש ר' יחיאל לבוא ולרשום את ילדו לבית הספר העירוני. במכתב נכתב כי על פי חוק

חינוך חובה, על כל הורה לרשום את ילדו שהגיע לגיל לימוד בבית הספר. המכתב כלל את כל הפרטים על זמני הרישום ומיקום בית הספר העירוני.

ליבו של ר' יחיאל החסיר פעימה: הוא לא נזקק לזמן רב כדי להיזכר שבית הספר האמור הוא חילוני לחלוטין. הלימודים בו מתקיימים ללא כל הפרדה, המורים אינם שומרי תורה ומצוות, וסדר הלימודים מתמקד אך ורק במקצועות חול, ואף גרוע מכך. ילד הנכנס לבית ספר שכזה, גם אם הוא בא מבית של חרדים לדבר ה', אין כל סיכוי שיישאר נאמן ליהדותו הטהורה.

הדבר היה ברור לר' יחיאל לחלוטין: בנו לא ילמד בבית הספר העירוני. בנו יישאר יהודי נאמן לדתו ולתורתו. אלא שהדרך לממש החלטה זו לא הייתה ברורה לו. החוק המחייב דורש מההורים לשלוח את ילדיהם לבית הספר, ואם אינם עושים זאת - רשויות החוק מתערבות ומוציאות את הילדים מחזקת הוריהם, ומעבירות אותם לפנימייה או למשפחה אומנת, פתרון שהוא כמובן גרוע בהרבה.

ככל שניסה ר' יחיאל לברר על חלופה ללימודים בקרית ביאליק - על תלמוד תורה המתנהל בדרך ישראל סבא, או לכל הפחות על בית ספר תורני שמוריו ותלמידיהם הם שומרי תורה ומצוות - העלה חרס בידו. כל בתי הספר בקרית ביאליק נשאו אופי אחיד: הם לא התנהלו על פי ערכי התורה, ושומר נפשו ירחק מהם.

ידיד טוב שעמו התייעץ על הבעיה שאליה נקלע אמר לו כי אף שאין בקרית ביאליק כל בית ספר דתי, הרי שבעיר קרית מוצקין הסמוכה יש תלמוד תורה ראוי לשמו, המתנהל בקדושה ובטהרה כדרך התורה המסורה. כל מוריו הם יראים ושלמים, והתלמידים באים מבתים שומרי מצוות. אמנם אין זה בתוך העיר קרית ביאליק, אולם קרית מוצקין סמוכה ונראית לה, ואפשר לראות בכך פתרון ראוי.

יצא ר' יחיאל לבדוק את תלמוד התורה בקרית מוצקין, שוחח עם המנהל והמורים, וראה כי אכן זהו מוסד טוב ומתאים לילדיו. אך אליה וקוץ בה: לא הייתה כל מערכת הסעות מסודרת שהביאה תלמידים מקרית ביאליק לקרית מוצקין ובחזרה. ר' יחיאל בדק מה יכולה התחבורה הציבורית להציע לו, וגילה כי אין לה כל מענה שמתאים

ללוח הזמנים של הלימודים בבית הספר. האפשרות האחרונה שנותרה הייתה להשתמש בשירותי מוניות להסעת הילדים הלך ושוב.

כאן הפכה הבעיה למורכבת מאוד: בדיקה מהירה העלתה שעלות הנסיעה במוניות מגיעה לסכומי כסף גבוהים שאין לר' יחיאל כל אפשרות מעשית לממן. וכי ייתן את כל משכורתו הצנועה שהוא מקבל מרשת 'שקם' לתשלום למוניות? הוא עצמו היה מוכן לכך למען המטרה הקדושה של חינוך ילדיו, אך זכר שעליו גם להאכיל את ילדיו כדי שיוכלו ללמוד - ומניין יבוא הכסף?

האפשרות האחרונה והקשה מכולן התגבשה כאשר ר' יחיאל החליט שמחוסר ברירה יעבור עם משפחתו לגור בקרית מוצקין. אמנם יהיה עליו לנסוע מדי יום לעבודתו ברשת 'שקם' שבקרית ביאליק, אך הוא עצמו יוכל להתאים את זמניו לתחבורה הציבורית. הוא אף העלה בדעתו את האפשרות שיקבלו אותו לעבודה בסניף 'שקם' בקרית מוצקין, וכך יוכל לחסוך את הנסיעות הרבות.

השיחה שניהל ר' יחיאל עם המתווך, איש נדל"ן מקומי שהתמחה במכירת דירות וקנייתן בכל אזור הקריות, חשפה בפניו פער שלא היה מודע לו: ההבדל במחירי הדיור בין קרית מוצקין לקרית ביאליק. אף שהערים סמוכות, שווי הדירות בהן שונה. בעוד הדירה הפשוטה בת שלושת החדרים שבה התגורר ר' יחיאל בקרית ביאליק הייתה שווה כעשרים אלף לירות בימים ההם, דירה דומה לחלוטין בקרית מוצקין, אף היא בת שלושה חדרים, עלתה שלושים אלף לירות.

המתווך אמר בנעימה: "אם תוכל להביא עשרת אלפים לירות מחסכונותיך, נוכל לסדר לך עסקה נהדרת שבה תמכור את דירתך בקרית ביאליק ותקבל דירה דומה בקרית מוצקין." פניו של ר' יחיאל התעוותו לכדי חיוך עגום: "אוכל להביא את הכסף רק אם אדע היכן נמצאים חסכונות אלה. אני חי ממשכורת צנועה שאני מקבל מרשת 'שקם' וכולה הולכת לצורכי המשפחה. אין לי חסכונות ולא כלום, ובוודאי שאין לי מהיכן להביא עשרת אלפים לירות."

משהסתיימה הפגישה בלא כלום, הבין ר' יחיאל עוד יותר את חומרת מצבו. הזמן לא המתין לו. היה עליו למצוא מענה מיידית לשאלת חינוך ילדיו. הוא הלך לבית הכנסת והחל מתפלל לקב"ה ברגש רב ובתחנונים:

אפשריות עבורו, השיב האיש ואמר: "הצעת עבודה מתאימה אין בידי, אולם פתרון ראוי לחינוך הילדים אוכל להציע לך. דע לך כי אני קבלן העוסק בבנייה לפרנסתי, וזה עתה השלמתי בניית בית דירות בקרית מוצקין. תתפלא לשמוע, המשיך הקבלן, "שבית דירות זה נמצא בסמוך ממש לאותו בית ספר תורני שאליו אתה מבקש לשלוח את ילדיך."

"מוכן אני", הדגיש הקבלן, "לקבל ממך רק עשרים אלף לירות עבור הדירה החדשה שאמכור לך, סכום שתקבל ממכירת דירתך בקרית ביאליק, ואילו את יתרת עשרת אלפי הלירות אפרוס לך לתשלומים קטנים שיימשכו על פני עשרים שנה." ר' יחיאל התרגש מאוד ומיד לחץ את ידו לאות הסכמה על העסקה.

כעבור תקופה קצרה עבר ר' יחיאל לגור בדירה החדשה בקרית מוצקין. לימים, העז לשאול את הקבלן: "הואל נא לומר לי, מה מצאת בי שבגללו יצאת כל כך מגדרך כדי לעזור לי ברכישת הדירה החדשה?"

הקבלן חייך ואמר: "אותה לקוחה שאותה מנעת מלהיכשל באכילת בשר שאינו כשר, ושבגלל זה פוטר מעבודתך בחנות - היא אשתי. היא סיפרה לי על יהודי שהציל אותה ממכשול. וכשמעתי ממך שאתה הוא אותו אדם, ושמעתי על המחיר הכבד ששילמת על כך - רציתי לגמול לך טובה ולסייע בידך."

זהו סיפור מרגש המדגים כיצד מעשה טוב אחד, שנעשה מתוך אמונה ויושר, יכול להוביל לישועה גדולה שכלל לא ציפינו לה. ר' יחיאל, שפעל לפי צו מצפוני וערכיו, זכה לא רק לשמור על טוהר נשמתו של יהודייה, אלא גם למצוא פתרון לבעיית חינוך ילדיו, בדרך שלא יכול היה לצפות מראש.

על הפסוק (ויקרא יח ה): **וְשִׁמְרֶתֶם אֶת חֻקֵי יְהוָה וְאֶת מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי ה'**, מסביר רבינו האור החיים הקדוש (ויקרא יח ה): ואמר 'וחי בהם', פירוש, **כי אדם שעושה מאהבה ישנו גם בטוב עולם הזה יתר על הגמול הקבוע לו בעולם הנצחי.** ואולי כי לזה רמז באומרו 'וחי' בתוספת וא"ו, להעירך שזה נוסף על שכר אחר שהוא שכר הנעלם, מה שאין כן גדר הראשון שעושה מראה שאין לו אלא לעולם העליון כאומרו ללכת בהם לעולם העליון, אבל גדר זה 'וחי בהם' פירוש לא לעתיד לבד שאם כן היה לו לומר ויחיה אלא מעת טעמו טעם המצות בערך זה 'וחי בהם'.

לבטיו של ר' יחיאל לא נמשכו זמן רב, שכן כמה מילים שאמר ללקוחה אחת בחנות, מבלי שהבחין שאוזניים זרות מקשיבות לו, הביאו לפיטוריו המיידיים.

היה זה כאשר ר' יחיאל הבחין בלקוחה המבקשת לקנות בשר כששלפה מהמקרר נתח בשר שזיהה כלא כשר. באותו רגע ידע מה עליו לעשות: להצילה מהמכשול. הוא התקרב ואמר לה: "דעי שבשר זה אינו כשר ואסור לאכילה! יהודייה את, ובשר כזה של נבילות וטרופות נאסר עלינו בהר סיני! הנה, בהמשך תוכלי למצוא בשר כשר למהדרין, ואותו תוכלי לאכול."

היהודייה התמימה הודתה בהתרגשות לר' יחיאל ואמרה שכל חייה הקפידו, היא ומשפחתה, לאכול רק מאכלים כשרים. כלל לא עלה על דעתה שבחנות כזאת יכולים להימצא מאכלים שאינם כשרים, ומעתה תשגיח בשבע עיניים על כל מה שתיקח לידיה בחנות זו.

לשיחה זו הקשיב אחד העובדים בחנות, איש רע מעללים, שמיד רץ למנהל החנות ודיווח לו על השיחה שהתנהלה סמוך למקרר הבשר. חמתו של המנהל בערה בו והוא ניגש לר' יחיאל ואמר: "אתה מפוטר! נודע לנו שאתה פועל נגד החנות ומבריח ממנה לקוחות! קח את חפצין והסתלק מכאן מיד."

נכון מההתפתחות הפתאומית, עזב ר' יחיאל את החנות, אך במקום ללכת לביתו פנה לבית הכנסת העירוני בקרית מוצקין, שם ישב ולמד תורה. גם בימים שלאחר מכן, במקביל להשתדלותו למציאת פרנסה חדשה, שהה במשך רוב שעות היום בבית הכנסת כשהוא עוסק בתורה ובתפילה.

אחד המתפללים, שר' יחיאל אמנם הכירו אך לא ידע עליו פרטים רבים, ניגש אליו והתעניין בסיבה שבגללה הוא נמצא בימים האחרונים בבית הכנסת ואינו הולך לעבודה, ומה פשר העצבות הניכרת על פניו. ר' יחיאל שמח לראות שמישהו מתעניין במצבו והיה נכון לשתף את האיש בקורותיו.

"שתי דאגות קשות מעיקות עליי", פתח ר' יחיאל ואמר, "והאחת קשה מחברתה. הסיבה שבגללה אני נמצא בבית הכנסת ולא בעבודה היא שפוטרתי מעבודתי, לאחר שהזהרתי לקוחה שלא לקנות בשר שאינו כשר, ועתה אני זקוק לעבודה חדשה כדי לפרנס את משפחתי. והדאגה הנוספת היא שאין לי מקום ראוי לחינוך ילדיי."

לאחר שר' יחיאל הסביר בהרחבה לדורש בשלומו את כל האפשרויות שעמדו בפניו לחינוך הילדים, אשר כולן התבררו כבלתי

"אבינו שבשמים, שלושה שותפים הם באדם - הקב"ה, אביו ואמו. כולנו מבקשים לתת לילדינו חינוך יהודי טהור וכשר. אין לנו את האפשרות הכלכלית לעשות זאת, אלא חוס עלינו והושיענו."

הימים הבאים עברו על ר' יחיאל בלחץ רב. שנת הלימודים התקרבה ובאה, ופתרון לא נמצא. כמובן שבמשך אותם הימים המשיך ר' יחיאל ללכת מדי יום לסניף רשת 'שקם' שבו עבד, כשבמשך כל שעות העבודה לא פסקו המחשבות להתרוצץ בראשו: "מה אעשה בנוגע לחינוך הילדים!?"

כאילו לא די היה בבעיה הלא פתורה של חינוך ילדיו, נוספה צרה חדשה כאשר רשת 'שקם' קיבלה החלטה קשה - להכניס אל חנויותיה בשר שאינו כשר. ראשי הרשת, שלא נמנו עם שומרי התורה והמצוות, ביקשו לחסוך בהוצאות והחליטו למכור גם בשר שאינו כשר, ללא עלויות הכשרות וההשגחה הנלוות.

הצעד עורר זעם רב בקרב שלומי אמוני ישראל שחרדו נוכח הפרצה האיומה, אלא שראשי הרשת התחמקו באומרם: "הרי כל אדם יכול לראות בעיניו אם על הבשר שהוא קונה מופיעה חותמת כשרות אם לאו. אדם המעוניין בבשר כשר יחפש את נתח הבשר שעליו מתנוססת חותמת, ואילו אחרים יקנו כרצונם."

ככל שניסו להסביר לראשי הרשת כי ישנם יהודים תמימים רבים שאינם בקיאים בענייני הכשרות, וכי כאשר הם רואים בשר בחנות שבה הם רגילים לקנות - הם ימשיכו לקנות מבלי לבדוק אם יש הכשר, אטמו ראשי הרשת את אוזניהם. הם לא חיבבו את שומרי התורה והמצוות, ואם יכלו להרוויח עוד כסף, הרי שזה גבר על כל שיקול אחר. נפשו של ר' יחיאל סערה. במסגרת עבודתו ברשת שקם, כמסדר המדפים, היה עליו לעסוק גם בסידור אותם נתחי בשר שאינם כשרים, והוא לא ידע כיצד לכלכל את צעדיו. מצד אחד, נשמתו היהודית זעקה מעומק ליבו: "סור מרע ואל תתעסק בבשר של נבילות וטרופות." ומצד שני, הוא לא ידע אם יש בכך איסור תורה חמור עד כדי כך שבגללו עליו לעזוב את עבודתו.

בימים הראשונים התחמק ר' יחיאל מלטפל באותם נתחי בשר. עובדים אחרים בחנות הניחו את הבשר במקררים ובמקפואים הגדולים, ואילו ר' יחיאל עשה את עבודתם האחרת. הוא ידע שזה פתרון שיכול להחזיק מעמד ימים ספורים בלבד, שכן ברגע שמנהל החנות יבחין שאינו ממלא את תפקידו כראוי, יפטר אותו מיד.

מִלִּין יִקְרִין וְהַדּוֹשִׁים נִפְלְאִים מְלֻקֵּט
מִדְּבָרֹת קִדְשׁוֹ וְתוֹרָתוֹ שֶׁל
רַבִּי הוּד הַיְיָ אֱבִיחֶצְרָא שְׁלִיט"א

מִי־הֵיאָה

חֻזְ-תָּא

חֻזְתָּא דְאַזְרֵייתָא יְסוּד חֻדְשׁ וְנִפְלְאָה עַל הַפְּרָשָׁה

הַתּוֹרָה מֵהַפְּכַת הַחֹמֶר לְרוּחַ

כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ חֻז"ל (קִידוּשִׁין ל'): בְּרֵאתִי יֵצֵר הָרַע
וּבְרֵאתִי לוֹ תּוֹרָה תְּבַלִּין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה אֵין אַתֶּם נִמְסְרִים בִּידוֹ.

קְדוּשִׁים תְּהִיו - הַקְּדַמְת הַקְּדוּשָׁה לְלִימּוּד הַתּוֹרָה

אֲמַנְס תּוֹרָה לְבַדָּה אֵין בַּהּ דִּי לְהַתְּגַבֵּר עַל
כּוּחוֹת הַיֵּצֵר הָרַע, וְכֹל הַאֹמֵר אֵין לִי אֵלָא תּוֹרָה
אִפְּיֵלוֹ תּוֹרָה אֵין לוֹ (יְבִמוֹת קֵט:), אֵלָא יֵאָחַז
דְּרַכּוֹ בַּתּוֹרָה וִירָאֵת שְׁמַיִם וּגְמִילוֹת חֲסָדִים, וְזֶהוּ
שְׂמִצִּינוּ רַמ"ז 'תּוֹרָה' בְּגִימַטְרִיא 'גְּמִילוֹת חֲסָדִים'
וּבְגִימַטְרִיא 'רֵאֵת', כִּי שְׁלֹשֶׁת עֲנִיִין אַחַד לְהֵם,
הַתּוֹרָה בְּדִבּוּר וְהִירָאָה בְּמַחֲשֶׁבָה וּגְמִילוֹת
חֲסָדִים בְּמַעֲשֶׂה, לְהַכְּנִיעַ כָּל כּוּחוֹת הַיֵּצֵר הָרַע
לְבּוֹא לְעִבּוּדַת ה' כְּרֵאוּי וְכִנְכוּן בְּלִי שׁוּם מִנִּיעָה.
וְעַל זֶה אָמְרָה תּוֹרָה **קְדוּשִׁים תְּהִיו** שְׁבּוֹאֲנוּ
לְעִסּוֹק בַּתּוֹרָה צְרִיכִים לְהַכִּין עֲצַמְנוּ מִקּוֹדֵם,
לְהִיטֵהָר וּלְהַתְּקַדֵּשׁ לְהַכִּין בְּקִרְבָנוּ מִקּוֹם רֵאוּי
לְקְדוּשַׁת הַתּוֹרָה, בְּבַחֲנִית 'כָּל שִׁירָאֵת חֲטָאוּ
קוֹדְמַת לְחַכְמַתּוֹ חֲכַמְתּוֹ מִתְּקִימַת' (אֲבוֹת פ"ג
מ"ט), לְהַקְּדִים יֵרֵאֵת שְׁמַיִם לְלִימּוּד הַתּוֹרָה
שֶׁהִיא הַחֲכָמָה הָאֲמִיתִית חֲכַמַת הַתּוֹרָה, וְאִף
עַל פִּי שְׂאִי אֲפִשֵׁר לְבּוֹא לִירָאָה בְּלִי תּוֹרָה,
כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ (שֵׁם פ"ב מ"ה) 'אֵין בּוֹר יֵרֵא חֲטָא
וְלֹא עִם הָאֲרֵץ חֲסִיד', מְכַל מִקּוֹם אֵין לְהַתְּחִיל
בְּלִימּוּד הַתּוֹרָה בְּלִי לְהַקְּדִים תְּחִילָה אֵת
הִירָאָה, וְכֵן לְטַהֵר אֵת מִידוֹת הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
בְּשַׁעְרֵי קְדוּשָׁה (ח"א שַׁעַר ב) כִּי הַמִּידוֹת הָרַעוֹת
מוֹנְעוֹת אֵת הָאָדָם מִלְּקַיִם תּוֹרָה וּמִצְוֹת
לְשֵׁם שְׁמַיִם, וְרַמְזוֹ לִכְךָ כִּי הָאוֹתִיוֹת הַקּוֹדְמוֹת
לְ'תּוֹרָה' הֵן 'קְדֵשָׁה', לְרַמּוֹז לְאָדָם שֶׁיִּקְדֵּשׁ עֲצַמוֹ
מִתְּחִילָה כְּדִי שִׁיְהִיָּה כָּלִי מוֹכֵן לְמַעַלַת הַתּוֹרָה.

סוּר מֵרַע קוֹדֵם לְעִשְׂיַת הַטּוֹב

וְכֵן הִיא הַדְּרָךְ בְּכָל עֲנִינֵי עִבּוּדַת ה' יִתְבַּרְךְ, כִּי
עִבּוּדַת ה' דּוֹרֶשֶׁת מִן הָאָדָם לְהַתְּרַחֵק מִדְּבָרִים
שְׂאִינֵם רֵאוּיִם קוֹדֵם בּוֹאוּ לְעִסּוֹק בְּעִבּוּדַת
בוֹרָאוֹ, כִּי בְּעוֹד הָאָדָם שְׂקוּעַ בְּתַאוּת הַחֹמֶר
אֵינוֹ רֵאוּי לְעַמּוּד וּלְשֵׁרֵת לִפְנֵי ה', וּבִיּוֹתֵר אִם
עֵבֶר תְּחִילָה עַל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ,
בּוֹדָאֵי יֵשׁ לוֹ לְהַקְּדִים תְּשׁוּבָה וְחֲרִטָּה עַל הָעֵבֶר
קוֹדֵם שִׁיכְנִים עֲצַמוֹ בְּעוֹל עִבּוּדַת ה', וְזֶהוּ
שֶׁהַקְּדִים הַפְּסוּק 'סוּר מֵרַע' קוֹדֵם 'עֲשֵׂה טוֹב',
כִּי זֶהוּ הַסֵּדֵר הַנִּכּוֹן לְסוּר תְּחִילָה מֵהַמַּעֲשִׂים
הָרַעִים כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה עִבּוּדוֹתוֹ רְצוּיָה בְּמִרוֹם.

קְדוּשִׁים תְּהִיו כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם (יט, ב).
יֵשׁ עוֹד לְאֹלוֹה מִלִּין יִקְרִין בְּסַפְרֵן שֶׁל
צְדִיקִים, אֲשֶׁר בְּשֶׁגֶב קְדוּשַׁתֶּם הִנְחִילוֹ לָנוּ בְּעִין
יִפֵּה אֵת הַדְּרָךְ נֶלֶךְ בַּהּ לְהִכְנֵס וּלְטַעֵם מַעֲךָ
הַחַיִּים כִּי טוֹב וּמְשִׁיב נֶפֶשׁ. וְנִבְיָא מִקְצַת דְּבִרְיָהֶם
הַקְּדוּשִׁים, הִדְנָה יְדוּעַ שְׂאֵין דְּבַר גְּדוֹל בְּעוֹלָם
כְּקְדוּשַׁת הַתּוֹרָה, מִן הַשְּׁמַיִם זִיכּוֹ אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמַסּוֹר בִּידֵם חֲמַדָּה גְּנוּזָה שֶׁהִיָּתָה גְּנוּזָה בְּמִרוֹם
תַּתְּקַע"ד דּוֹרוֹת קוֹדֵם לְבִרְיַת הָעוֹלָם, וְכֵן הִרְמַזוּ

מִי־הֵיאָה דְּפִלְיָאָה

דְּבִיקוֹת יִשְׂרָאֵל בַּה' - דְּבִיקוֹת שְׂאִינָה נִמְחַקַת לְעוֹלָם

קְדוּשִׁים תְּהִיו כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם (יט, ב).

יְסוּד וְתַכְלִית הָעִבּוּדָה שֶׁל כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל הִיא לְהִידְבֵּק בְּאֲמַצְעוֹת מַעֲשֵׂיו לְבוֹרָא
יִתְבַּרְךְ שְׁמוֹ וּיְתַעֲלָה, וְכֹל מַגְמַת רְצוֹנוֹתָיו וּמַאוּיָיו הִיא לְהִגִּיעַ לְדְבִיקוֹת זֹה. אֲשֶׁר עַל
כֵּן שׁוֹמֵה עֲלֵינוּ לְבַרֵּר וּלְלַבֵּן מֵהֵי דְבִיקוֹת זֹה, אִיָּה מִקּוֹם עִבּוּדוֹתָהּ, וְכִיצַד נוֹכַח לְהִגִּיעַ
עֲדִיָּה וּלְקַנּוּתָהּ.

לְבִיאּוֹר הַדְּבַר עוֹמַדַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה וְאוֹמַרַת (פֶּר' וְאַתְחַנּוּן) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כּוֹלְכֶם הַיּוֹם. וּבִרְאִשׁוֹנָה יֵשׁ לְדַעַת כִּי דְבִיקוֹת בַּה' יִתְבַּרְךְ הִיא דְבִיקוֹת
וְקִירְבָּה שְׂאֵין לְמַעֲלָה מִמֶּנָּה וְאִינָה נִמְחַקַת לְעוֹלָם. וְזֶהוּ שֶׁאִמְרוּ וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
אֱלֹקֵיכֶם, שִׁישׁ לְעַמּוּד עַל כֵּךְ שֶׁנִּכְתַּב כֹּאֵן 'אֱלֹקֵיכֶם', הִלָּא דִּי הִיָּה בְּאִמְרוֹ 'וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בַּה'.' וּבִיאֵר הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ ע"ה עַל פִּי דְבַרֵי הַרְמַב"ם ז"ל (יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פ"ו ה"ג),
שְׁכַל הָאוֹתִיוֹת הַנִּטְפְּלוֹת לְשֵׁם מִלְּפָנָיו [=כְּגוֹן לִמ"ד מ'ל-הַשֵּׁם' וּבִי"ת מ'בְּאַלְקִים'
וְכִיּוֹצֵא בְהֵן]. אֵינֵן כְּקְדוּשַׁת הַשֵּׁם וּמוֹתֵר לְמוֹחֶקֶם, וְכֹל הַנִּטְפֵּל לְשֵׁם מִלְּאַחֲרָיו [=כְּגוֹן
ך' שֶׁל 'אֱלֹקֵיךְ' וְכֵם' שֶׁל 'אֱלֹקֵיכֶם' וְכִיּוֹצֵא בְהֵן]. הִרִי הֵם כְּשֶׁאֵר אוֹתִיוֹת שֶׁל שֵׁם אֵינֵם
נִמְחַקִּים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִקְדָּשִׁם. וְזֶהוּ הַכּוּוֹנָה 'וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה', שֶׁתְּהִיו דְּבוֹקִים בַּה'
יִתְבַּרְךְ כְּמוֹ הָאוֹתִיוֹת הַסְּמוּכוֹת לְשֵׁם מִלְּאַחֲרָיו שֶׁהֵם מִתְּקַדְּשׁוֹת כְּמוֹהוּ, וּלְפִיכֵךְ כָּתוּב
'בַּה' אֱלֹקֵיכֶם' כִּי רַק בְּשֵׁם אֱלֹקִים יֵשׁ אוֹתִיוֹת הַדְּבִיקוֹת בּוֹ לְאַחֲרָיו, אֲבָל בְּשֵׁם ה' אֵין
אוֹתִיוֹת הַדְּבוּקוֹת לְאַחֲרָיו, וְעַל יְדֵי דְבִיקוֹת זֹה תְּהִיו חַיִּים וְקִיַּיִמִים לְעוֹלָם, וְלֹא תוֹכַח
שׁוּם אוֹמֵה וּלְשׁוֹן לְהַרְעַ לְכֶם, ע"כ תּוֹרַף דְּבַרֵי הַקְּדוּשִׁים.

וְאֲפִשֵׁר לּוֹמַר כִּי עַל כֵּךְ נִאֲמַר (וְיִקְרָא יט ב) '**קְדוּשִׁים תְּהִיו כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם**'
וְאִמְרוּ חֻז"ל 'קְדוּשַׁתִּי לְמַעֲלָה מִקְדוּשַׁתֶּם', שֶׁכֵּךְ אֹמֵר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, הִיוּ קְדוּשִׁים,
שְׁבַתוּכֶם קִיַּמְתָּ קְדוּשָׁה נְעֵלָה כָּל כֵּךְ שֶׁהִרִי אַתֶּם הָעַם הַנִּבְחָר דְּבָקִים בִּי, וְכִיּוֹן
שֶׁאַתֶּם דְּבָקִים בִּי יֵשׁ בְּכֶם נְגִיעָה בְּקְדוּשַׁתִּי הַנִּשְׁגָּבָה לְמַאֵד שֶׁהִיא 'קְדוּשַׁתִּי לְמַעֲלָה
מִקְדוּשַׁתְכֶם', שֶׁאֲמַנְס אֵין לָנוּ כָּל הַשְּׂגָה בְּקְדוּשָׁה נּוֹרָאָה וְעִצּוּמָה זֹה, אֲךָ עִם זֹאת כִּיּוֹן
שֶׁאַתֶּם דְּבָקִים בִּי זֹכִים אַתֶּם לְהִידְבֵּק בְּקְדוּשָׁה זֹה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נדב ואביהוא נשאר בדביקותם שלא היו להם בנים

על פי שהשיג מה שהשיג אחר לא טעה כטעותו כו' עכ"ל.

גדלה מעלת רבי עקיבא שזיכך החומר

הרי לנו כי בן עזאי הגיע לדביקות עצומה ומשם כלתה נפשו להידבק בה, וכדרך שהתבאר בבני אהרן שמתו מחמת דביקותם. אך עם כל זה רואים בגמרא שגדלה מעלתו של רבי עקיבא וצריך להבין מדוע.

מבאר הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ע"ה (ד"ה מצוה לא תעשה): איברא נראה דשפיר גדולה מעלת רבי עקיבא על זולתו, כי עיקר תכלית ושלמות האדם שנברא בחומר וצורה, כדי שיכניע ויעשה מן חומר צורה, בפרט וכלל. בפרט, היינו שיקדש האדם את גופו, עד שיעשה מן החומר צורה. ואחר שקישט וקידש את עצמו בפרט, יקדש ויקשט את אחרים המוני עם, שהם החומר הטפל אל שלומי אמוני ישראל שהם הצורה, ומעלה את המדרגה התחתונה אל העליונה. וזהו שכתוב 'משכני אחרים נרוצה' שנמשך מדרגה תחתונה שהיא החומר, אל המושך, להעלותה במעלה עליונה למדרגת הצורה, וזהו שאמרו כי רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

וכמו שכתב הרמב"ן על פסוק (להלן יח ה) 'אשר יעשה אותם וחי בהם' וכו', כי יש מי שרוצה שיחיה חיי עולם הזה, ויש שרוצה חיי עולם הבא. ויש חיי הגוף עם הנשמה, כמו חנוך ואליהו, ולכל אחד ניתן לפי בחירתו ודביקותו, ואלו דבריו: ודע כי חיי האדם במצוות כפי הכנתו להם וכו', והעוזבים כל ענייני העולם הזה ואינם משגיחים עליו כאילו אינם בעלי גוף, וכל מחשבתם וכוונתם בבוראם בלבד כעניין באליהו, בהדבק נפשם בשם הנכבד, יחיו לעד בגופם ובנפשם כנראה בכתוב באליהו וכו', בחנוך, ובבני העולם הבא העומדים בתחיית המתים, ע"כ לשון הרמב"ן. וזה היה מעלת רבי עקיבא שנכנס בשלום וכו', מה שאין כן בן עזאי שנפרד הנשמה מן הגוף, והנשמה נשלמה על צד היותר טוב, מה שאין כן הגוף, ע"כ דברי התולדות יעקב יוסף.

מזה רעה להנפש, כי צריכה להיות טרודה בעולם השפל הזה ובהבליו ימים רבים כשבעים שנה ולפעמים יותר עד שיתקן האדם את אשר עיות, ויפה כתב הרמב"ם ז"ל 'אשרי למי שחתמו ימיו מהרה בלי טרדת הנפש'.

ומעתה יפלא הלא ענינו רואות השרידים אשר ה' קורא, גם המה ינובון בשיבה, ובלי ספק כי הם השלימו נפשם בימי נעורם, ולהיכן אריכות ימים של אלו. אמור מעתה כי בודאי הם מצד עצמם כבר חתמו ימיהם, ואריכות ימים שלהם אינו לטובת עצמם, כי כבר שלמו ימיהם מצד כשרון נפשם, רק ה' יתברך מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם, שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם, ואין זה טלטול וטרדה להנפש, כי זכות הוא לה להשפיע מאורה לזולתה, ע"כ דברי קדשו.

ארבעה נכנסו בפרדס החכמה האלוקית

דרך התורה הקדושה ראו ראינו בגמרא (חגיגה יד טו): תנו רבנן, ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן, בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא וכו'. בן עזאי הציץ ומת וכו', בן זומא הציץ ונפגע וכו', אחר קיצץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום. ועוד שם: רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום, ועליו הכתוב אומר (שיה"ש א ד) 'משכני אחרים נרוצה'. כותב על כך המהרש"א: ובספר ישן מצאתי וזה לשונו, נכנסו לפרדס החכמה והיא חכמת אלקות, בן עזאי הציץ ומת מתוך שדבקה נפשו באהבה רבה דביקות אמיתי בדברים עליונים שהם יסודה והציץ באור הזהיר נתפרדה מן הגוף ונתפשטה מכל מקרי הגוף, באותה שעה ראתה מנוחה כי טוב ולא שבה עוד למקומה וזו מעלה גדולה על כך נאמר (תהלים קטז טו) 'קר בעיני ה' וכו'. ר' עקיבא עלה בשלום וירד בשלום עליו הכתוב אומר 'משכני אחרים' כו' שהיה רבי עקיבא שלם בכל מיני השלימות וכשהגיע לגבול ששכל האנושי אי אפשר להגיע אליו עמד ולא הרס לעלות אל ה' ועל כן נאמר עליו 'משכני אחרים' וגו', כלומר שנמשך אחר המושך ולא נכנס לפניו מן הגבול ואף

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימתו (טז א).

ידועים דברי החתם סופר ע"ה (תורת משה וירא ד"ה ונשתחוהו ה-ב') שתכלית האדם אם יזכה באחריתו בעת צאת נשמתו להתקדש ולידבק באלקיו, והדיבוק נעשה ע"י המצוה בעשייתה, ואם יזכה באחריתו לעשות מצוה גדולה, כבר הפליגו חז"ל (שבת קיח). 'הא חלקי ממתי בדרך מצוה'. וככל שיתקדש יותר יומשך חלק הרוחני למעלה ויתקרב למקורו, ואם יזכה למות מחמת הקדושה הגדולה ההיא ויעלה כמו השלהבת המתדבקת באש הגדולה זה מיתת נשיקה, הנשמה נושקת ומתדבקת אל מקורה ובה מת חנוך. ולכן נאמר בנדב ואביהו בקרבנתם לפני ה' וימותו יען נתקרבו הרבה.

ממשיך החתם סופר ע"ה: והנה כמה צדיקים היו זוכים למות בנשיקה בעת עסקם במצוה בקדושה גדולה, אבל לטובת בניהם ותלמידיהם המה נשארים בחיים וכו', ולכן נאמר בנדב ואביהו (במדבר ג ד) 'ובנים לא היו להם' ואמרו חז"ל (יבמות סד). 'הא אילו היו להם בנים לא מתו, עכ"ל'.

הגם שאשרי האדם שחתמו ימיו מהרה נשארים הצדיקים לטובת בניהם ותלמידיהם

וכבר כתב הרמב"ם באגרת לבנו: ודע בני כי האדם המסכן בזה העולם השפל הנבזה אין לו מנוחה בו ואשריו למי שחתמו ימיו מהרה בלא טרדת נפשו, ע"כ. וביאר דבריו החתם סופר (שו"ת יו"ד הקדמה): כי עיקר הויית האדם בעולם הזה הוא רק הכנה להגיע לחיי הנצחיים בעולם הבא, וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ד מט"ז) 'התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין', והכנה זו היא כשרון מעשה המצוות ושלמות הנפש, ואין שיעור להשלמה ההיא בזמן, כי אם הכל תלוי בהשתדלות האדם, והיה כאשר ירים השכל את ידו, וגבר הנפש על החומר, ושבה כנעוריה בית אביה בקוצר ימים, אך אם יניח השכל את ידו וגבר החומר לעשות חיל בימי נעוריו, תצמח

קבלת שכר על העמל

למעלה מן השמש יש יתרון.

שיהיו גדלות הבורא ושפלות עצמו נגד העינים תמיד

בכך ניתן לבאר דברי רבותינו הקדושים ע"ה כי דרך העובד ה' האמיתי שיראה תמיד נגד עיניו ב' דברים, גדולתו של הקדוש ברוך הוא, ושפלות עצמו. ואפשר לבאר כוונתם שמצד אחד יביט על עצמו ויבין שנח לו יותר שלא היה נברא כלל, ומצד שני להביט בגדולתו של הקדוש ברוך הוא שהוא אינו תחת הזמן וכל הנהגתו ומעשיו למעלה מן השמש הם, ולפיכך ה' יראה ללבב לראות עמלו ולשלם שכרו בדברים שאף הם למעלה מן השמש, והם החיים הנחשקים חיי נשמות ורוח הקודש.

העיקר לקיים הכל בתמימות בעונה ובצניעות

והעיקר שיזהר להתנהג בכל העניינים בתמימות, בעונה ובצניעות, כדכתיב (דברים יח ג) 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', 'והצנע לכת עם אלקיך' (מיכה ו ח), ומובא בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ע"ה שלא מצינו בשום מצוה או מידה טובה שנאמר בהם שהאדם צריך לקיימם 'עם ה' אלקיך' מלבד שתי פסוקים אלו, שכן בשתי מידות אלו יכול האדם בנקל לרמות אחרים, הוא יכול להתחכם ולהעמיד פנים של איש תמים, בשעה שליבו מלא ערמה ותחבולות רשע, וכמו כן ישנה ענוה מזויפת, הגאוה מתעטפת בטלית של ענוה והיא סמויה מעיניו של האדם מבחוץ. בשני עניינים אלו, רק כלפי שמיא גליא אם תמימות זו או ענוה זאת היא אמיתית או מסולפת, ולכן הזהירנו הכתוב בשתיים שיהיו 'עם ה' אלקיך', כלומר, שתי מידות אלו צריכות קיום מאת ה' הבוחן לבבות, כי בשתי מידות אלו אפשר לרמות בני אדם ורק הבורא יתברך שמו הוא היודע לקבוע את האמת בעניינים אלו.

אם יעמול בתורה ובדרכי התורה שקדמה לשמש יש יתרון

והנה על זה אמר שלמה המלך ע"ה 'מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש' (קהלת א ג), כמו שדרשו ז"ל (שבת ל:) תחת השמש הוא דאין לו, קודם שמש יש לו, וכפי שפירש רש"י: אם יעמול בתורה שקדמה לשמש, יש יתרון. שבכל העמל שיעמול האדם בדברים גשמיים תחת השמש אין בכך שום מעלה ויתרון, ורק אם יעלה בידו לבוא להצלחה גשמית אזי יהיה יתרון להצלחתו, מה שאין כן אם הוא עמל ויגע ביגיעה רוחנית שלמעלה מן השמש, אזי יש לו יתרון ושכר על גיעתו אף אם לא מצא הצלחה בעמלו.

ואף שחיוב על האדם להשתדל בסיבות טרפו אין לו להשליך תורת ה' אחרי גוו בשביל זה ולעסוק כל הזמן ברדיפות אחר פרנסתו, כי הוא אשר שם מבטחו בה' ומתעסק בתורת ה' זוכה להנהגה למעלה מדרך הטבע. וכתב מהר"ם אי"ש ע"ה (חומת האש וארא ד"ה שלמה) רמז לכך בדברי שלמה המלך ע"ה, 'תחת השמש' הכוונה להנהגה בדרך הטבע שמסר הקדוש ברוך הוא הכח לצבא השמים וכסיליהם, והם כולם מקבלים אור מן השמש, ועל זה אמר 'מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש', שאין לו יתרון אם כל הנהגתו לפי דרך הטבע תחת השפעת השמש, אלא יותר נכון שיעמול למעלה מן השמש, בהנהגה אשר היא למעלה מן הטבע, והוא על ידי שיתנהג בדרכי התורה ויעסוק בתורת ה' ועבודתו כפי יכולתו, ואז יאמר עליו הפסוק (ירמיה י ב) 'מאותות השמים אל תחתו', שלא יהיה תחת שלטון הטבע וממשלת המזלות, ועל עמל כזה

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' (יח ד-ה).

עיקר עבודת האדם לזכור שהשם יתברך שמו שכור שכרנו, והאדם לעמל יולד פועל, להאיר ולצחצח נשמתו ולזככו בזיכוך אחר זיכוך על ידי קיום מצוות עשה ובשמירת מצוות לא תעשה, ובכך ישים אל ליבו מדי יום ביומו לשפר את קיום המצוות, ולהשיבם במחשבה ובדיבור ובמעשה, בהתלהבות ובחשק.

ואף אם לא עלה בידו לקיים המצוה בשלימות צריך כל איש ישראל לזכור שיקבל שכרו משלם גם על כל עמלו אם עשה כל שביכולתו, כנודע מביאורו של האור החיים הקדוש בכוונת התפילה שתיקן רבי נחוניא בן הקנה לומר ביציאתו מן בית המדרש, שעל כל עמל שיעמול האדם כשכוונתו בשביל התורה יקבל שכרו משלם.

אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר

וכך פירש התפילה שהלומד בבית המדרש וקובע עתים לתורה יתן שבח והודאה להשם יתברך ויאמר 'אני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר', ויכוון שעל אף ששום אנחנו בצער השכמת הבוקר, אמנם אני משכים בכדי לקבוע עתים לתורה ואילו הם משכימים להרבות הון ועושר בביתם, ואשר על כן אף שגם אני עמל במלאכה ובעסקי עולם הזה כמותם, אף על פי כן אני מקבל שכר על עמלי מאחר שכוונתי בשביל התורה, מה שאין כן הם עמלים ואינם מקבלים שכר וכל עמלם לריק מאחר שאינם קובעים עתים לתורה, ממילא גם עמלם אינו כי אם להרויח ממון ולמלאות תאוותם.

חסד לאברהם
 ראדאמסק
 חסד לאברהם
 ר"א מקאליסק
 יסוד האמונה
 סידורו של שבת
 ערבי נחל
 ישמח משה
 תניא
 זכרון זאת

שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 דגל מחנה אפרים
 עמוד העבודה

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים
 בני יששכר

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מגורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com